Nr 196 NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM

Kraków, Piątek 29 Sierpnia 1924.

Rok XLIII.

Prenumerata miesięczna:
Bez odnoszenia . . . . . 3·40 zł.
Z odnoszeniem . . . . . 3·60 „
Z przesyłką pocz. . . . 4·20 „
Za granica . . . . 7·— „
Cena numeru 15 groszy
Adres Redakcji:
ul. Jagiellońska L. 19.
Telefon m. Międzymiast. 1572.
Adres Administracji:
ul. Jagiellońska L. 10.
Telefon 241.

NO... REFORMA

P. T.
...bliblioteka Jagiellońska
KRAKÓW
...z. obowiązkowy.
...Literacka w Krakowie.

...ie o godzinie 3 po południu

Ceny ogłoszeń
za 1 wiersz milimetrowy:
Zwykłe . . . . . 10 gr.
Nekrologi . . . . 20 „
Nadesłane . . . . 25 „
Po kronice . . . . 30 „
Na 1-szej stronie . . 40 „
Drobne od słowa . . 7 „
(najmniej 10 słów)
Układ tabelaryczny 50% drożej.
Nekrologi do 60 mm o 50% taniej.
Załączniki wedle umowy.
Nr czeku P. K. O. 400.402

Problem górnośląski — piętą Achillesową państwowości polskiej

(Korespondencja „Nowej Reformy")

Kraków, 27 sierpnia.

(rom) Pomimo rzekomego zlikwidowania strajku na G. Śląsku, odczuwa się tutaj na każdym kroku niezdrową jakąś atmosferę. — Właściwie z panujących tutaj stosunków nikt nie jest zadowolony: nie jest zadowolony przemysłowiec, i nad tem możnaby przejść do porządku dziennego; ale nie jest także zadowolony robotnik, a to nie jest już dla nas kwestją obojętną. Jeżeli bowiem ten robotnik, który walczył o polskość G. Śląska i tyle złożył dowodów swojego patrjotyzmu, dzisiaj masowo emigruje do Francji, rzucając ziemię, którą krwią swoją i potem dla Polski pozyskał, **to objaw ten powinien wiele dać do myślenia.** Robotnik górnośląski zwątpił widocznie, że doczeka się tutaj lepszych czasów, że wreszcie ułożą się tutaj stosunki, zapewniające mu i jego rodzinie byt materjalny. Cenny materjał robotniczy przenosi się tedy do zaprzyjaźnionego wprawdzie z nami, ale bądź co bądź do obcego państwa. Polsce, w jej dobie odbudowy, ubywa rąk do produkcyjnej, przemysłowej pracy.

Jestto także fatalnym horoskopem dla przyszłości przemysłu naszego na G. Śląsku, który w bilansie naszym ekonomicznym zająć powinien pierwszorzędne stanowisko.

W polityce rządu polskiego, uprawianej na gruncie górnośląskim, tkwi więc widocznie **błąd zasadniczej natury,** który w najbliższym czasie uchylić należy.

Przypatrzmy się w tym celu stosunkom zewnętrznej choćby natury, rzucającym się w oczy każdemu, kto przekroczy granice Górnego Śląska.

W ostatnich czasach jako na wichrzycieli spokoju na G. Śląsku, jako na prowokatorów, wskazuje się na niemieckich, górnośląskich baronów węglowych i żelaznych — przeważnie zupełnie słusznie. Jednakże Niemcy w olbrzymiej swojej większości mają przedewszystkiem na celu własny interes materjalny, a potem dopiero, w razie sprzyjającej okoliczności, gotowi są szkodzić państwu i społeczeństwu polskiemu.

Przejdźmy po kolei szereg zarzutów, stawianych niemieckim przemysłowcom G. Śląska. Streszczają się one głównie w następujących punktach: nielojalność w stosunku do polskich władz państwowych, niespełnianie zarządzeń z zakresu podatkowego, celowe zaniedbywanie zakładów przemysłowych po polskiej stronie, zwalnianie od pracy robotników narodowości polskiej, odrzucanie bez przyczyny zamówień firm polskich itp.

Jeżeli chodzi o **formalną** stronę stosunku przemysłowców górnośląskich do rządu polskiego, to są oni w olbrzymiej swej większości z głównymi swymi kierownikami pp. Geisenheimerem i Willigerem, przeważnie poprawni i na tem polu nie można im czynić konkretnych zarzutów, a wybryki pewne w tym zakresie inspirowane są zazwyczaj przez znanego z hakatyzmu dra Tomalę. Natomiast jeżeli chodzi o oszukiwanie władz polskich w sprawach podatkowych, to, jak wykazały afery zakładów Cezara Wohlheima i Hohenlohego, nie wahają się ich Niemcy dokonywać, niejednokrotnie w sposób zarówno naiwnie, jak bezczelny. Bardzo być może, że inne także firmy dopuszczają się podobnych nadużyć, lecz umieją je zatuszować w sposób bardziej sprytny.

Omawiając kwestję celowego zaniedbywania zakładów przemysłowych na G. Śląsku, należy przedewszystkiem zauważyć, że znaczny procent górnośląskich zakładów przemysłowych nie odpowiada europejskim warunkom technicznym i niejednokrotnie są wprost anachronizmem, jak np. „Huta Królewska", która jakby jakiś odwieczny dworek szlachecki składa się z szeregu przybudówek tak, iż zanim kawałek żelaza zostanie ostatecznie wykończony, musi odbyć na wózku niemal kilometrową drogę.

Poza tem jest dla każdego jasnem, że niemieccy przemysłowcy wolą czynić inwestycje w swoich zakładach, leżących po niemieckiej aniżeli po polskiej stronie G. Śląska.

Pozbawianie pracy robotników narodowości polskiej oraz odrzucanie bez przyczyny zamówień firm polskich, zdarza się niejednokrotnie, jednakże udowodnienie tych faktów jest możliwe jedynie dla nielicznej grupy Polaków, mających dostęp do tajemnic zakładów przemysłowych. Panowie ci jednak z „konieczności" zmuszeni są do milczenia.

Przesilenie gospodarcze, które dotknęło przemysł górnośląski, występuje tu niewątpliwie w bardzo ostrej formie. Przemysł węglowy Europy znajduje się wogóle w nieszczególnem położeniu wobec kolosalnej konkurencji węgla angielskiego. Pozatem (jedyny wypadek, w którym przemysłowcy górnośląscy mają rację) krótszy czas pracy na polskiej części G. Śląska, aniżeli w o miedzę leżących zakładach niemieckiej części G. Śląska, pogarsza znacznie sytuację przemysłu. Jeżeli tedy chcemy opanować przesilenie na G. Śląsku, to musimy albo pracować tak długo, jak Niemcy, albo zmusić ich do uznania orzeczenia konferencji waszyngtońskiej t. j. do przyjęcia 8-godzinnego dnia pracy.

Niemieccy przemysłowcy tłomaczą swoje stanowisko w obecnej sytuacji strajkowej tem, że ponoszą przy produkcji znaczne straty, które zmuszeni są pokrywać z własnych funduszów. Tłomaczenie to, jest, co najmniej, wielce wątpliwem. I tutaj na pierwszy plan wysuwa się zagadnienie, czy przez straty uważają przemysłowcy efektywną stratę, którą zmuszeni są pokrywać z własnej kieszeni, czy też pewne chociażby nawet bardzo znaczne zmniejszenie się zarobku, z którem jednak w obecnych warunkach każdy producent musi się pogodzić. A taki prawdopodobnie zachodzi tutaj wypadek.

Rząd polski niejednokrotnie miał możność znacznie dokładniejszego zbadania i skontrolowania istotnego stanu rzeczy, aniżeli to uczynił.

Tutaj należy poruszyć także pewną nadzwyczaj ważną i doniosłą kwestję. Delegatem przemysłu górnośląskiego w Warszawie jest p. wicemarszałek Sejmu, dr Zygmunt Seyda. Będąc osobistością nadzwyczaj wpływową przez swą działalność, ułatwia niejednokrotnie zadanie przemysłowcom górnośląskim. Nie badając bliżej pogłosek delikatnej natury, krążących około delegatury p. wicemarszałka, należałoby tylko zadać pytanie, czy nie zachodzi tutaj przypadkiem niedozwolona „compatibilitas", czy p. wicemarszałek polskiego ciała ustawodawczego może być równocześnie płatnym delegatem przemysłowców górnośląskich, o których antypaństwowem i antynarodowem stanowisku wróble na dachach ćwierkają. Przy staraniach o wszelkie ulgi natury finansowej ze strony przemysłu górnośląskiego, uwieńczonych zazwyczaj sukcesem, niepoślednią rolę odgrywają rozległe stosunki p. wicemarszałka.

Rząd miał doskonałą sposobność umieszczenia w każdem przedsiębiorstwie niemieckiem polskiego urzędnika, któryby tłomaczył na język niemiecki, oraz interpretował ustawy odnoszące się do spraw przemysłowych, tymczasem p. wicemarszałek stworzył latającą komisję, z którą po kolei obchodził wszystkie zakłady przemysłowe i w ten sposób sparaliżował akcję rządu.

Niech tedy polska opinja publiczna podejmie pytanie, czy p. wicemarszałek Sejmu może być delegatem górnośląskich przemysłowców?

Przemysłowcy górnośląscy twierdzą, że ponoszą wprost miljardowe straty. Równocześnie jednak dyrektorzy zakładów przemysłowych rozbijają się luksusowemi automobilami i wyrzucają ostentacyjnie znaczne sumy na różnego rodzaju zabawy. Żadna odezwa komunistyczna, ani żadna agitacja nie może wywrzeć takiego wpływu na robotnika polskiego, który z natury swej jest niechętny wszelkiej agitacji wywrotowej, jak tego rodzaju bezmyślne afiszowanie lukullusowych zbytków.

Złym duchem, jątrzącym Niemców przeciwko Polakom, a nawet jątrzącym w samem łonie nielicznych hakatystów katowickich, jest p. dr Tomala, adwokat katowicki, zasiadający w całym szeregu przemysłowych i handlowych instytucyj niemieckich, a którego miejsce jest niewątpliwie w Berlinie, bo zresztą pozostaje z nim w ścisłem porozumieniu. Byłoby wskazanem, aby rząd zmusił w dyplomatycznej drodze demagogicznego szkodnika do opuszczenia Polski.

Oto niewesoły, z lekka tylko naszkicowany obraz niewesołych stosunków na Górnym Śląsku.

Społeczeństwo całej Polski, a w szczególności polskiego Górnego Śląska, domaga się ze strony rządu konsekwentnej, rozumnej i energicznej akcji, celem uzdrowienia całego organizmu górnośląskiego. W przeciwnym razie G. Śląsk będzie wiecznie jątrzącą się raną na ciele Rzeczypospolitej, będzie piętą Achillesową naszego życia ekonomicznego i państwowego.

Nadużycia podatkowe na G. Śląsku

Warszawa, 27 sierpnia. (AW). Dzisiejsza prasa ponownie zamieszcza artykuły w sprawie **skandalicznych nadużyć podatkowych na Górnym Śląsku.** Skompromitowani magnaci przemysłu śląskiego czynią **rozpaczliwe wysiłki,** aby zatuszować nadużycia, nie cofając się nawet przed **usiłowaniem przekupstwa.**

Olbrzymi koncern węglowy **Hohenlohe,** jak wykazała dotąd rewizja, **zmniejszył swe dochody w deklaracjach o 15 miljonów złotych.** Tajna korespondencja, która wpadła w ręce władzy polskiej, zawiera nietylko dyrektywy, w jaki sposób fałszować księgowanie pozycyj dochodowych, ale również sprawozdania wychodzące poza ramy handlowe, co daje specyficzne zabarwienie całej sprawie.

Rozwiązanie parlamentu niemieckiego we czwartek

Przygotowania do wyborów

Berlin, 27 sierpnia. Frakcja wszechniemiecka na czwartkowem posiedzeniu parlamentu trwać będzie przy swem odmownem stanowisku wobec planu Dawesa. Należy się liczyć z tem, że **po czwartkowem posiedzeniu nastąpi rozwiązanie Reichstagu.**

Berlin, 27 sierpnia (PAT). „Vossische Zeitung" dowiaduje się, że partja centrowa poleciła swoim organizacjom w całym kraju rozpocząć natychmiast **przygotowania do ewentualnych nowych wyborów.**

—oo—

Trade-Uniony przeciwko umowie londyńskiej

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 27 sierpnia. „Kurjer Warszawski" przynosi z Londynu sensacyjny telegram, donoszący **o akcji Trade Unionów przeciw układowi londyńskiemu.** Zarząd federacji górników wysłał delegację do Mac Donalda, celem zaprotestowania **przeciw wywozowi węgla według planu Dawesa.** Sekretarz organizacji **Cooc** oświadczył: „Nie pozwolimy, aby jakiekolwiek względy polityczne i wymogi partyjne wpływały na nasze prawa partyjne". Stanowisko górników poparte jest przez około 100 posłów.

—oo—

Polska za solidarnością państw Europy

Berno Szw., 27 sierpnia. (PAT). Podczas dyskusji nad sprawozdaniem biura **międzyparlamentarnej unji** zabrał głos **przewodniczący delegacji polskiej** na kongres międzyparlamentarny **prof. Dembiński.** W swojem przemówieniu na wstępie mowca zwrócił się z **wyrazami uznania dla Szwajcarji,** która udzielała schronienia prześladowanym w innych krajach i umiała rozwiązywać niepokojące Europę zagadnienia. Następnie prof. Dembiński omawiał **rolę Ligi Narodów i unji międzyparlamentarnej.** Obie te organizacje, chociaż odmiennemi drogami **dążą do tego samego celu,** mianowicie **do pokoju.** Prof. Dembiński przypomniał dalej, że **grupa Polaków jest najliczniejsza z wszystkich delegacyj** na kongresie unji, oraz że **w Sejmie polskim powstała komisja dla badania spraw rozbrojenia.** Świadczy to o tem, że **Polska zawsze jest za zasadą solidarności europejskiej w polityce moralnej, niedostatecznej jeszcze z powodu tego, że Rosja sowiecka stoi zdala od Ligi Narodów i unji parlamentarnej.** Broniąc zwycięsko swojej wolności przeciwko wschodniemu niebezpieczeństwu, zakończył prof. Dembiński, że **Polska obroniła pokój i cywilizację europejską.** Przemówienie to przyjęto oklaskami.

Warszawski „Kurjer Polski" opatruje tę wiadomość następującą uwagą:

„Mamy nadzieję, że ustęp depeszy, podający, iż delegat Polski, Dembiński odczytał deklarację, solidaryzującą się z poglądami **prof. Schückinga w sprawie kontroli polityki zagranicznej polega na nieporozumieniu.** Delegat polski prof. Dembiński musiał przecież wiedzieć, że **i dlaczego ruch w kierunku obowiązującego arbitrażu wychodzi z Niemiec.** Nie może mu być tajnem, że według tych projektów Niemiec, wprowadzenie obowiązującego arbitrażu pozostaje **w najściślejszym związku z art. 19 paktu Ligi, czy z zamierzeniami rewizji traktatów pokojowych.** W jakim zaś kierunku iść ma przedewszystkiem ta rewizja po myśli Schückinga, jest również powszechnie znane i **wydaje się wprost nieprawdopodobieństwem,** aby delegat polski **mógł wyrazić poprostu solidarność z tym poglądem.** Ze względu jednak na większość spraw zbiorowych, Polska ma prawo domagać się **dokładniejszego tej kwestji wyjaśnienia".**

Senat francuski uchwalił rządowi votum zaufania

Paryż, 27 sierpnia (PAT). **Senat uchwalił rządowi zaufanie 204 głosami przeciwko 40.**

Tajna umowa Marksa i Herriota?

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 27 sierpnia. Dzisiejszy „Kurjer Poranny" donosi, jakoby „Eclair" paryski **żądał od Herriota wyjaśnienia, czy w rzeczywistości została zawarta między Marksem i Herriotem tajna umowa,** i czy rzeczywiście Herriot prosił Marksa o niepublikowanie w tej sprawie żadnych wiadomości.

Jak przyjmowano min. Skrzyńskiego w Paryżu

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 27 sierpnia. Dzisiejszy „Kurjer Warszawski" zamieszcza własną depeszę z Paryża, omawiającą **przyjęcie ministra Skrzyńskiego w Paryżu przez Herriota.** Bezpośrednio po śniadaniu Herriot zawiózł ministra Skrzyńskiego i posła polskiego w Paryżu, **Chłapowskiego na posiedzenie senatu,** gdzie ministrowie nasi wysłuchali **świetnego przemówienia Poincarego,** które było prawdziwem arcydziełem sztuki krasomówczej. Dnia 27 poseł Chłapowski wydaje obiad na 30 osób. Zaproszeni są główni członkowie gabinetu Herriota, delegacja francuska do Ligi Narodów oraz wybitni parlamentarzyści. Korespondent „Kurjera Warszawskiego" dodaje, że w toku rozmowy z Herriotem **minister Skrzyński zakomunikował premjerowi francuskiemu najważniejsze postulaty polskiej polityki zagranicznej.**

Akcja rządu dla wstrzymania drożyzny

Warszawa, 27 sierpnia (Tel. wł.) Celem opanowania niepożądanego objawu i przeciwdziałania dalszemu wzrostowi drożyzny, rząd rozwinął już szeroką akcję w kierunku zaopatrywania w żywność **ośrodków przemysłowych w możliwie tanią mąkę,** a co zatem idzie w tani chleb.

Celem osiągnięcia tych zamierzeń rząd nie zawahał się poświęcić pewnych swoich dochodów budżetowych, które odpadną z natury rzeczy w związku z obniżeniem przez rząd **taryfy przewozowej na mąkę do poziomu taryfy przewozowej dla zboża.** Rząd przeprowadził nadto cały szereg układów z przedsiębiorstwami

MARS

Lato tegoroczne darzy nas rzadkiemi zjawiskami astronomicznemi. Coprawda — darzy poniekąd teoretycznie, gdyż chmury zasłaniają aż nazbyt często widok nieba. Skutkiem tego np. niedawne całkowite zaćmienie księżyca w okolicach Krakowa przepadło doszczętnie, a w tym tygodniu nie widzieliśmy zapowiedzianej „gwiazdy" w biały dzień — planety Wenus w pobliżu księżyca.

Na szczęście Mars przebywa stale na niebie, nie łatwoby mu więc było ukryć się na niebiosach za płaszczem obłoków. Jesteśmy zaś właśnie w okresie największego zbliżenia się Marsa do ziemi, największego w ciągu dwóch stuleci. Minimum odległości przypada teraz właśnie i wynosi 3/8 odległości ziemi od słońca, inaczej 56 miljonów kilometrów. Z miljonami tak zresztą spoufaliśmy się w minionym Bogu dzięki, okresie naszego życia pańowego, że liczba ta mało nam mówi o wielkości przestworzy niebieskich. Wyobraźmy więc sobie pocisk armatni, wystrzelony z ziemi na Marsa, a przebiegający 800 metrów na sekundę; pocisk taki na przebycie obecnej odległości od Ziemi do Marsa, potrzebowałby zużyć 6 lat. Jest to zapewne dużo, jak na stosunki ziemskie, ale jednocześnie względnie mało, gdyż przeciętna odległość Marsa od Ziemi wynosi 16 lat biegu takiego pocisku.

Zbliżywszy się tak bardzo do Ziemi w wyniku całorocznej przeszło ku nam wędrówki, Mars pozostanie w naszem sąsiedztwie jeszcze dobrych kilka tygodni. Tak więc 2 września br. będzie on od nas odległy o 57 milj. kil., 6 września o 58 milj., 16 września o 62 miljony klm itd.

Zobaczyć go łatwo. Z samego wieczora ukazuje się nisko na południ.-wschodzie jako szkarłatowa gwiazda, która, w miarę podnoszenia się na nieboskłonie staje się coraz jaśniejsza, tracąc przytem stopniowo na czerwieni swej barwy i przybierając raczej złocisty odcień. Niebawem wobec Marsa blednie nawet Jowisz, wielka białobarwna planeta, świecąca wieczorami nisko na południ.-zachodzie. O północy Mars wzbija się najwyżej nad poziom i świeci wówczas w południowej stronie widnokręgu, dominując jasnością nad całem niebem. Panowanie to Marsa trwa zresztą krótko, bo koło godz. 1 rano ze mgieł przypoziomowych na wschodzie wynurza się, zrazu skromnie świecąca Wenus, aby mu odebrać berło jasności.

W oczach inteligentnych kół ludności naszego globu wywyższa Marsa ponad inne planety co innego jednak, nie siła jego blasku, a mianowicie pewne utwory na jego powierzchni, w których dopatrzono się działalności rozumnych zamieszkujących go istot, domniemanych ludzi świata Marsowego. Mamy tu oczywiście na myśli głośne „kanały", odkryte przez astronoma włoskiego Schiaparelliego podczas zbliżenia się Marsa do Ziemi w r. 1877. Są to delikatne wąziutkie ciemne prążki, które niby sieć trjangulacyjna mają pokrywać powierzchnię planety kanwą trójkątów, łącząc pomiędzy sobą „morza" i „jeziora", czyli właściwie ciemniejsze plamy na powierzchni Marsa. W dziele prof. M. Ernsta, „Planety i warunki życia na nich", czytelnik znajdzie wiele bliższych o kanałach szczegółów. Odkrycie Schiaparelliego wywołało obszerną po dziś dzień jeszcze niezakończoną definitywnie dyskusję nad kwestją samego istnienia owych kanałów. Cały szereg autorów — poczynając od artysty-malarza angielskiego Greena, który wiele lat poświęcił na odtwarzanie powierzchni planety, przeczy istnieniu kanałów. Green twierdzi, że wogóle rysunki Schaparelliego grzeszą niedokładnością, że są one często sprzeczne nietylko z tem, co na planecie widzieli inni obserwatorowie, ale i między sobą. Nic więc dziwnego — sądzi Green — że Schiaparelli dojrzał nieistniejące kanały. Natomiast inni, nie mniej poważni badacze, naprzykład Percival Lowell (który, porzuciwszy karjerę dyplomatyczną angielską, wybudował sobie obserwatorjum wysokogórskie w Peru i poświęcił się astronomji) potwierdził istnienie kanałów, Lowell odfotografował je nawet. Dziś, po 50 blisko latach obserwacyj i wymiany poglądów, szala przeważyła raczej na stronę sceptyków co do realnego istnienia kanałów, gdyż faktem jest, że znani obserwatorowie amerykańscy, rozporządzający największemi lunetami, dostrzec ich nie byli w stanie.

Kanały zdają się być pochodzenia subjektywnego. Na powierzchni planety znajduje się mianowicie mnóstwo drobniejszych i większych, bardzo nieokreślonych objektów, których nie możemy dostrzec oddzielnie za pomocą współczesnych lunet. Oko ludzkie, dążąc do wytworzenia sobie jednolitego obrazu, wypełnia luki pomiędzy pobliskiemi punktami tarczy, nieświadomie łącząc je w linje, i w ten sposób powstaje siatka kanałów. Doświadczenia, dokonane nad dziećmi w szkole powszechnej w Greenwich, którym dawano do przerysowania tarcze, pokryte plamami i drobnemi punkcikami, potwierdziły słuszność takiego poglądu, gdyż dzieci rysowały linje proste, zgoła nieistniejące na pokazanych im wzorach.

Chociaż jednak „kanały" według wszelkiego prawdopodobieństwa są złudzeniem optycznem, i przeto upadają wszelkie daleko idące wnioski, wyciągane z ich domniemanego istnienia, mamy niemało objawów, świadczących o tem, że Mars, na podobieństwo Ziemi, jest planetą, pulsującą życiem, przynajmniej nieorganicznem, nie zaś martwą bryłą materji, jak nasz księżyc*). Do najciekawszych objawów życia fizykalnego na Marsie zaliczyć należy wielkie białe plamy w okolicach podbiegunowych planety. Plamy te bardzo wydatnie powiększają się w zimowej porze roku (na Marsie) i maleją wiosną i latem. Trudno nie widzieć w nich wielkich przestrzeni śnieżnych, otaczających bieguny Marsowe, podobnie, jak nasze. Godnem jest przytem uwagi, że aura na Marsie też musi odznaczać się zmiennością, bo proces narastania i zmniejszania się plam bywa dalek. od regularności; często np. plama raptownie wzrasta, jak gdyby skutkiem opadów śnieżnych. Obecnie Mars nachylony jest ku nam swą południową półkulą, przyczem średnica białego czepka naokoło bieguna wynosiła w zeszłym tygodniu, według dostrzeżeń krakowskich, 1500 kilometrów; że jednak marsowa pora roku na tej półkuli odpowiada początkom lata u nas, czepek jest w stanie intensywnego tajania, które istotnie daje się obserwować. Letnie przesilenie nocy z dniem nastąpi dla południowej półkuli Marsa 5 października br., i zmniejszanie się czepka odbywać się będzie jeszcze w ciągu paru miesięcy. Nigdy zresztą biegun nie wyzbywa się doszczętnie ze swego białego nakrycia, tak jak i bieguny ziemi. Notabene środek czepka nie koincyduje z biegunem geometrycznym Marsa, znowuż podobnie jak na ziemi, gdzie największe mrozy przypadają na wielkie przestrzenie lądowe Syberji.

Że Mars posiada atmosferę, o tem świadczy zacieranie się konturów na jego powierzchni w pobliżu obwodu tarczy, jak również brak ostrej granicy pomiędzy ciemną, a oświetloną częścią jego globu. Z badań widmowych wynika, że atmosfera planety zawiera parę wodną. Mimo te analogje z Ziemią, życie organiczne na Marsie, o ile wogóle istnieje, musi być całkiem odmienne od życia na Ziemi, z powodu bardzo

*) W trakcie pisania niniejszego otrzymaliśmy sensacyjny artykuł prof. W. Pickeringa, który od dłuższego już czasu poświęca się badaniom powierzchni planet i księżyca na Jamajce. Prof. Pickering odkrył na powierzchni księżyca, w pobliżu krateru Eratostenesa, ruchome płaty, parokilometrowych rozmiarów, i uważa je za swoiste płazy świata księżycowego, obchodzące się bez powietrza. Jest to oczywiście jednak tylko dość ryzykowna hypoteza.

młynarskiemi w sprawie obniżenia przez to cen mąki w zamian za koncesje, udzielane w zakresie wywozu otrąb oraz za ułatwienia kredytowe. Rząd przyczynił się ponadto za pośrednictwem głównego urzędu żywnościowego do zaopatrywania miast i ośrodków przemysłowych w tańszą mąkę.

Dzięki temu zarządzeniu rynek warszawski jest już w 2/3 zaopatrywany przez Gł. Urząd Żywnościowy. Niebawem również rozpocznie tenże urząd wysyłki z tej mąki na G. Śląsk.

Jubileusz Jakóba Bojki

(Korespondencja „N. Reformy").

Dąbrowa, 25 sierpnia.

Przepiękny sierpniowy ranek wstał nad naszem miasteczkiem w dniu, w którym, nasz powiat z całym ludem polskim miał uczcić 35-lecie pracy polityczno-społecznej jednego z najdzielniejszych synów chłopskich, senatora Jakóba Bojki. Miasto nasze w odświętnej szacie zaroiło się po brzegi delegatami z całej Polski i tłumami okolicznej ludności. Prócz powiatu dąbrowskiego przybyli włościanie z powiatów: tarnowskiego, brzeskiego, pilzneńskiego, bocheńskiego, strzyżowskiego, krakowskiego, wadowickiego, bialskiego, żywieckiego, z Podhala i Śląska. Nadto były reprezentowane organizacje ludowe z Kongresówki, Poznańskiego, Wilna, Pomorza, wschodniej Małopolski, Wołynia i t. d. Wśród gości zauważyliśmy prezesa Witosa, senatorów Sciborа i Długosza, posłów Dubiela i Jedynaka, b. posła Rączkowskiego, b. posła Włodka, wicewojewodę Wawrauscha, kuratora Owińskiego, hr. Reya, prez. Łuckiego, prof. Zacharę z Krakowa, p. Krowickiego, właścicieli dóbr Bzowskiego, Sroczyńskiego, Bogusza i t. d., oraz wielu reprezentantów inteligencji z Tarnowa i Królestwa.

Jubilat Bojko przyjechał z rodzinnej wsi Gręboszowa wozem drabiniastym, umajonym zielenią, a zaprzężonym w cztery konie. Po drodze mieszkańcy wiosek witali go owacyjnie przy bramach triumfalnych. Wreszcie u wjazdu do Dąbrowy, przy wspaniałej bramie powitało go przedstawicielstwo miasta z burmistrzem Batorowiczem na czele. W bramie czekała na jubilata banderja z 200 ludzi na dziarskich koniach, dwa krakowskie wesela na wozach, oraz trzy orkiestry wiejskie. Po powitaniu grono urodziwych, bajecznie kolorowych Gręboszowianek, wzięło jubilata między siebie i zaprowadziło go do kościoła. Sędziwy bojownik za sprawę ludu wyglądał bardzo ładnie w brązowej chłopskiej sukmanie i w tej kamizeli, w której przed 30 laty wszedł do Sejmu galicyjskiego. W czasie nabożeństwa Koło młodzieży wiejskiej odśpiewało szereg staropolskich pieśni kościelnych.

Po nabożeństwie wielotysięczny barwny pochód ze strażą pożarną na czele, wśród nieustannych salw moździerzowych, przy dziarskiej muzyce orkiestr wiejskich i śpiewie wesel krakowskich, ulicami, przy których domy były udekorowane chorągiewkami o barwach narodowych, ruszył na plac przed budynkiem sądowym, gdzie na trybunie nastąpiły przemowy. Przemawiali **ks.** dr Staśko, Dziubla z Gręboszowa, przepyszną mowę wypowiedział Drewniany, reprezentant wiejskiej młodzieży, dalej przemawiali reprezentant gminy Łyczek z powiatu strzyżowskiego, Chrzciuk ze Sikorzyc, Górowski, stary druh Bojki i wielu innych. Z wielkiem wzruszeniem odpowiadał jubilat.

Następnie w „Sokole" odbyła się zabawa ludowa, w salach zaś Rady powiatowej olbrzymi bankiet, w którym wzięło udział przeszło 200 osób. Na cześć jubilata wygłoszono szereg toastów, a więc starosta Freindl, prezes komitetu obchodu, nacz. sądu Matuszewski, kur. Owiński, hr Rey, sędzia Gabrjel, reprezentant Szydłowca z Królestwa, poseł Dubiel, który dotknął początku ruchu ludowego i podniósł zasługi Bojki jako pisarza, inż. Szpak, Kaniowski i Górowski, najstarsi współpracownicy jubilata, wreszcie wzruszony jubilat. P. Musiał toastował na cześć obecnego prezesa Witosa.

W czasie bankietu odczytano stosy telegramów i listów, a więc od wielu senatorów i posłów, od Wysłoucha, redakcji „Kurjera Lwowskiego", prezydenta m. Lwowa, Neumana, dr Tertila, od Roi. Galicy i wielu innych. Jubilata obdarzono wielu upominkami, jak złotem piórem, albumami i t. p. Nadmienić należy, że Dąbrowa uczciła jubilata honorowem obywatelstwem i nazwaniem jednej ulicy jego imieniem.

W czasie całej uroczystości panował nadzwyczaj serdeczny nastrój. W jubileuszu wzięły udział wszystkie stany. Oby ta rzadka uroczystość była symbolem zgody między miastem a wsią, między chłopem a inteligentem, między dworem a chałupą wiejską, do czego z wielkiem wzruszeniem nawoływał w swem przemówieniu hr. Rey.

---

niskich temperatur, oraz skrajnego kontynentalizmu klimatu marsowego. Matematyk białogrodzki Milankowicz obliczył, że przeciętna temperatura powierzchni Marsa wynosi najwyżej —17°C, i rezultat ten potwierdziły badania amerykańskie nad ilością ciepła, wypromieniowywanego przez planetę. Chyba więc tylko strefy naokołobiegunowe planety, gdzie słońce pozostaje nad poziomem przeszło 10 miesięcy ziemskich, moglibyśmy wystawić sobie zaludnione przez istoty w rodzaju ludzi. W tem miejscu kończy się jednak nauka, a zaczyna dziedzina fantazji, gdyż, na dobrą sprawę, wiemy wprawdzie sporo o naszej sąsiadce, ale do sądzenia o jej faktycznej zamieszkałości żadnych zupełnie danych dotychczas nie posiedliśmy. Jest rzeczą więcej niż prawdopodobną, że odwiecznego tego problemu nie wyświetli i tegoroczne zbliżenie Marsa.

Nie należy zresztą sądzić, że na drugą podobną sposobność do badań nad planetą czekać musimy parę wieków. Już w październiku r. 1926 Mars będzie znowu w opozycji; wprawdzie największe zbliżenie jego do Ziemi będzie o 11 miljonów kilometrów mniejsze, niż tegoroczne, ale większa odległość od Ziemi będzie z nadmiarem nawet skompensowana przez korzystniejsze warunki do dostrzeżeń, gdyż planeta o wiele wyżej wznosić się będzie na niebie naszem. Może za dwa lata będą już w Polsce większe narzędzia astronomiczne do obserwacyj planety? Zależy to już od samego społeczeństwa naszego.

Tad. Banachiewicz.

Listy z kraju

(Korespondencja „Nowej Reformy")

Radomyśl Wielki, 23 sierpnia.

(Powrót sądu powiatowego. — Inwestycje miejskie).

Z kół rządowych i osób kompetentnych dowiedziałem się, że ministerstwo sprawiedliwości postanowiło reaktywować sąd w Radomyślu Wielkim z dniem 1 listopada b. r. na podstawie powodów, wyłuszczonych ministerstwu sprawiedliwości, ministerstwu finansów i komisarzowi oszczędnościowemu.

Mianowicie gmina daje bezinteresownie lokal na sąd i areszta. Zapewnia urzędnikom mieszkania i warunki życia. Miasto przechodzi z IV do III kategorji płac podatkowych, co państwu przyniesie korzyść materjalną, a szerokiej warstwie ludności wygodę — zaoszczędzi stratę czasu i podniesie miasto. Ministerstwo rozesłało do 44 gmin sądowych zapytania, celem wypowiedzenia się powrotu sądu. Z tych 36 gmin opowiedziało się za sądem, reszta, która ma bliżej do Mielca, oświadczyła się przeciw. Jak ogólnie słychać, 16 gmin z okręgu sądu powiatowego w Pilźnie czyni starania, aby należały do sądu powiatowego w Radomyślu Wielkim, do którego mają 3—5 klm, zaś do Pilzna 15—26 klm.

Radomyśl Wielki zaczyna się ruszać: naprawia drogi, zakłada telefony, restauruje mieszkania i odbudowuje stary kościół. Gmina czyni starania o przeniesienie starostwa z Pilzna i Dębicy.

Do reaktywowania sądu przychylnie bardzo się odnosi sąd apelacyjny w Krakowie, jakoteż sąd okręgowy w Tarnowie i naczelnik sądu okręgowego w Mielcu.

Przed rozpoczęciem roku szkolnego

Otrzymujemy następujące uwagi o organizacji szkolnictwa naszego:

Początek roku szkolnego przed nami. Znowu młode tłumy, wesołe, ochocze i roześmiane zjawią się na ulicach miast naszych. Znowu żmuda całego roku pracy w szkole polskiej, a właściwie mówiąc, w próbie tej szkoły, wielkim eksperymencie tej szkoły. Czy wiecie, jaką męką jest szkoła współczesna dla dzieci i nauczycielstwa? Posłuchajcie!

Jest w Warszawie t. zw. wydział programowy przy ministerstwie W. R. i O. P., który układa pięknie i ładnie, a wygodnie programy; bada, co zagranica robiła (nie zawsze wie, co robi), a że ją chce prześcignąć, dodaje przenajrozmaitsze rzeczy, z których ta zagranica sobie drwi.

Żeby przeprowadzić wielkie reformy szkolne, konieczne jest, oprócz poczucia ich potrzeby w narodzie, dać szkole przedewszystkiem warunki zewnętrzne (lokal, środki naukowe itp.), oraz odpowiednio przygotowany personal nauczycielski. Spytajcie nauczycieli samych, ilu z nich jest przygotowanych do rzeczywistego wprowadzenia nowych planów? Ilu z tych przygotowanych znów ma środki naukowe?

W naszej szkole powszechnej ma się uczyć algebry np., której w naszych seminarjach wogóle nie uczono; ma się tam prowadzić ćwiczenia biologiczne np., których olbrzymi procent nauczycielstwa nie widział. Wprowadza się roboty ręczne (wycinanki itp.) na których metodyce zna się tysiączny zaledwie odsetek. Wyobraźmy sobie nauczyciela i dzieci w tych warunkach.

Naśladujemy niedołężnie zagraniczną szkołę pracy, nie nauczywszy ludzi tego, co jest jej istotą, nauczycielstwo nasze, sumienne, robi co może, ale ulepienie bałwanka z gliny przez dziecko, albo wycięcie jakiegoś fidrygałka z papieru, to nie jest celem naszej szkoły. Wyrzucono z tej szkoły haft, szycie itp. Czy pan minister wyobraża sobie, że haft mniej kształci zmysł estetyczny, niż obecnie lepione bałwanki z gliny?

Stworzono nam szkołę powszechną 7-letnią; piękne to i każdy się zgodzi na nią: im wyższy poziom wykształcenia w narodzie, tem lepiej. Jak to w praktyce wygląda, lepiej nie mówić. Większość szkół w Polsce, to tak zwane jednoklasówki, o jednej sile nauczycielskiej. Ta jedna siła ma uczyć codziennie, według odpowiednio skonstruowanego planu 7 (siedem) roczników dzieci, z algebrą, biologją, historją, geografją, „nalepiankami" itp., jako osobnemi przedmiotami!

Nie lepiej się dzieje w szkolnictwie średniem. Tu wydano wojnę dawnemu, klasycznemu typowi naszego gimnazjum. Twórca tej wojny słyszał, że na zachodzie zaczęto wprowadzać kierunek matematyczno-przyrodniczy; nie wie jeszcze, że od lat kilku Francja, Ameryka, Anglja uznały czysty kierunek matematyczno-przyrodniczy za fałszywy i na gwałt do starych typów powróciły.

Znowu zaczęto i tu nie od podstaw, lecz od... dymu, unoszącego się nad dachem. Oparto wykształcenie młodzieży na przyrodzie, fizyce — a nie dano zakładom pracowni, gabinetów itp., a taka szkoła bez odpowiednich pracowni i gabinetów jest niczem, a właściwie jest czemś, ale szkodliwem. Zamiast jednolitego gimnazjum, odpowiednio do czasu i stosunków zreformowanego przez dłuższe doświadczenie w paru wybranych szkołach, zrobiono w już istniejących i wzorowo prowadzonych zakładach istną mozajkę typów, w których niezupełnie pewnie obraca się sam... dyrektor. Bifurkacja, trifurkacja — z jednego gimnazjum w klasach wyższych porobiono dwa lub trzy — nie dając mu znowu budynków, środków i... nauczycieli. Niedawno czytaliśmy w jednym z dzienników krakowskich, że tut. kurator angażuje do przedmiotów matemat.-przyrodniczych nieukończonych techników..., bo kwalifikowanych nauczycieli brak w Polsce wogóle.

Zamiast więc organizacji — dezorganizacja, zamiast porządku — chaos.

Dlatego ze smutkiem — siedząc na plantach — oczekuję na naszą wesołą i dziarską gromadę szkolną.

Emeryt-pedagog.

KRONIKA

Kraków, 27 sierpnia.

(s) CZYNNOŚCI KOMISARZA RZĄDU I CZŁONKÓW PREZYDJUM MIASTA. Z dniem 22 bm. wszedł w życie następujący podział czynności członków prezydjum miasta Krakowa.

Komisarz rządowy obok naczelnego kierownictwa i nadzoru wszystkich działów zarządu miasta, zarządza sprawami należącemi do biura prezydjalnego, sprawami wydz. IIIa magistratu oraz sprawami miejsk. Izby obrachunkowej i Kasy miejskiej.

Wicepr. miasta inż. Rolle ma powierzone sprawy wydz. IV i VI magistratu oraz sprawy: teatralne, miejsk. urzędu zdrowia, miejsk. pracowni chemicznej, miejsk. zakładów sanitarnych, miejsk. biura statystycznego, kuchni obywatelskiej, muzeów miejskich, archiwum aktów dawnych, oraz sprawy miejsk. zakładów ceramicznych. Nadto wicepr. Rolle zastępuje komisarza rządu w sprawach ogólnego nadzoru nad czynnościami magistratu.

Wicepr. inż. Sare oddane są sprawy wydz. Ia i Ib magistratu, budownictwa miejsk. oddział a i b, administracji akcyzy, zarządu wodociągowego, elektrowni, gazowni oraz sprawy tramwajowe. Zastępuje prezydenta miasta w sprawach należących do biura prezydjalnego z wyjątkiem spraw nominacyj i awansów urzędników miejskich.

Wicepr. dr Wielgus podległe są sprawy wydz. IIIb i V magistratu, sprawy reformy rolnej, miejskiej piekarni, oraz miejskiego składu węgla, nadto sprawy wydz. IIa i b, oraz sprawy weterynaryjne.

(s) SKOMPLETOWANIE KRAK. MIEJSKIEJ RADY SZKOLNEJ. Jak nas informują, miejska Rada szkolna została już skompletowana. Jako reprezentanci ludności zasiadają w niej wicepr. sądu okr. dr Czerny, prof. Uniw. Jag. dr Kot i b. minister prof. Uniw. Jag. dr Kumaniecki; z ramienia kuratorjum okr. szkolnego dyr. gimnazjum Leśniodorski i dyr. seminarjum męskiego Mikulski.

(s) O JEDNOLITE PODRĘCZNIKI SZKOLNE. Z nadchodzącym rokiem szkolnym wielką trudność dla rodziców stanowi nabycie podręczników szkolnych z tego powodu, że w każdej szkole używane są inne podręczniki. Ministerstwo powinno wydać w tym kierunku rozporządzenie, aby we wszystkich zakładach danego okręgu szkolnego podręczniki były jednolite, jak to było praktykowane dotychczas.

(s) LIKWIDACJA KURSU WYCHOWANIA FIZYCZNEGO W KRAKOWIE. Ministerstwo osw. publ. w Warszawie zniosło istniejący dotychczas w Krakowie kurs wychowania publicznego. Kurs ten odbywać się będzie jedynie w Warszawie.

(s) SPRAWOZDANIE KURATORA SZKOLNEGO O STANIE REORGANIZACJI SZKÓŁ ZAWODOWYCH. W piątek 29 bm. o godz. 5 po poł. odbędzie się w sali konferencyjnej magistratu konferencja, na której kurator okr. szkolnego złoży sprawozdanie o stanie dokonanej reorganizacji krakowskich szkół zawodowych dokształcających. Nadto omawianą będzie sprawa wprowadzenia do nauki przedmiotów fachowych dla poszczególnych zawodów.

(s) WOJSKOWA MISJA TURECKA W KRAKOWIE. Jak się dowiadujemy dnia 3 września przybywa do Krakowa wojskowa misja turecka. W skład misji wchodzą gen. Nadji Pasza, generalny insp. tureckich szkół wojskowych, płk. Komal-Bey, prof. artylerji w szkole sztabu gen., pplk Dienil-Bey, profesor taktyki, pplk. Reouf-Bey, prof. strzeleckiej szkoły piechoty, mjr. Chessedine-Bey, prof. komunikacji oraz mjr. Fuad-Bey, przedstawiciel oddziału IV tureckiego sztabu generalnego.

(s) ZAOPATRZENIE KRAKOWA W MĄKĘ I OPAŁ. Jak nas informują, magistrat zamówił w gł. urzędzie żywnościowym 20 wagonów mąki, który to transport nadejdzie w ciągu najbliższych dni. W ostatnim czasie nadszedł do składów miejskich na Warszawskiem transport drzewa miękkiego w ilości 100 wagonów, z transportu tego sprzedano dotychczas 45 wagonów.

DROŻYZNA W KRAKOWIE A WE LWOWIE. Od przybyłego wczoraj ze Lwowa jednego ze znanych poważnych obywateli dowiadujemy się, że od dwu tygodni niesłychanie spadły tam ceny obuwia i bielizny. Obuwie męskie, które kosztowało np. 30 złotych, dziś kosztuje 21'50, te, które kosztowało 24 zł, dziś kosztuje 18 zł itp. Za tuzin dobrych chustek ze szlaszkiem niebieskim zapłacił we Lwowie świeżo nasz informator 5 zł. Wszędzie na wystawach sklepowych są olbrzymie napisy: Ceny zniżone o 25%, a nawet o 30%.

Tenże sam informator użalał się na zdzierstwo fryzjerów w Krakowie. U p. fryzjera na ulicy poza środkiem miasta zapłacił dziś za strzyżenie 2 zł, a za golenie 1 złoty. Tymczasem w Warszawie przed miesiącem na Krakowskiem Przedmieściu za strzyżenie i golenie razem zapłacił 1 zł 20 groszy. We Lwowie golenie kosztuje 40 gr, strzyżenie maszynką 40 gr, a zwykłe strzyżenie nożyczkami 82 gr. Ceny te są wydrukowane i umieszczone na ścianach zakładów fryzjerskich.

Widzimy z tej informacji jakiemu zdzierstwu podlegamy w Krakowie. Lwów dochodzi do cen przedwojennych, a u nas wciąż drożyzna powojenna. Dziś nasz złoty równa się przeszło 3 frankom francuskim, płacimy więc za strzyżenie blisko 7 franków. Golenie przed wojną kosztowało 15—20 centów, to znaczy 30—40 groszy, a panowie fryzjerzy biorą dziś 3 razy więcej. Czy niema na to środka? Czy Kraków musi być najdroższem miastem w Polsce?

REWIZJA SKŁADÓW MASARSKICH. Wobec zamknięcia niektórych sklepów masarskich w dniu wczorajszym i licznych zażaleń publiczności, że masarze wogóle odmawiają sprzedaży wyrobów masarskich i tłuszczów, spodziewając się zwyżki cen tych wyrobów, dyrekcja policji na polecenie województwa zarządziła w dniu wczorajszym we wszystkich lokalach masarskich z wyjątkiem sklepu Marfiaka przy ul. Długiej, który stale sprzedaje wszystkie wyroby, ścisłą kontrolę i rewizję składów. Rewizja dała nadspodziewane wyniki. Organa policji znalazły w składach znaczne zapasy tłuszczów, wędlin i mięsa wieprzowego. Policja państwowa, która bardzo szybko i energicznie przeprowadziła rewizję, prowadzi właściwe dochodzenia i przeciwko winnym kieruje oskarżenia do prokuratury.

W związku z przeprowadzonemi rewizjami policja odstąpiła prokuraturze sprawę następujących masarzy: Kusionowicza, Albina Synowca i Edwarda Kumali.

(s) REWIZJE W MLECZARNIACH. Od kilku dni miejska pracownia chemiczna przy współudziale lekarzy poszczególnych dzielnic przeprowadza rewizje w mleczarniach na targach i sklepach, gdzie sprzedaje się mleko. Wynik rewizji będzie podany w najbliższym czasie.

(s) RESTAURACJA ZDEWASTOWANYCH PLANT DIETLOWSKICH. Po kilku latach narzekań publiczności na dewastację plant Dietlowskich wreszcie zarząd ogrodów miejskich przystąpił do odnowienia zniszczonych trawników, drzew i krzewów na tych plantach.

Na czas restauracji, która potrwa około 2 lat, planty Dietlowskie zostały szczelnie zamknięte dla publiczności drutem kolczastym, zabezpieczonym w przejściach drutem gładkim. Aczkolwiek sposób zamknięcia plant uważać należy za zbyt mocny, to jednak dla panujących stosunków w tej dzielnicy miasta było to sposób jedyny wyjścia z przykrej sytuacji. Należy mieć nadzieję, że publiczność krakowska zrozumie konieczność takiej, a nie innej metody i ze swojej strony dołoży starań, by na czas przejściowy akcję dyrekcji ogrodów miejskich popierać, nie dopuszczając do złośliwego uszkodzenia kosztownego zabezpieczenia plant Dietlowskich.

Obserwując rozpoczęte roboty około odnowienia plant, odnosi się wrażenie, że w najbliższym czasie, bo już w roku przyszłym wygląd zewnętrzny plant zmieni swój charakter niedopoznania.

FAŁSZYWE STUZŁOTOWKI. Pojawiły się w obiegu fałszywe stuzłotówki. Mają one słabsze odbicie znaku wodnego, wyobrażającego Kościuszkę, a w tekście brak liter polskich ę, ś, ż, co każe przypuszczać, iż banknoty drukowane są zagranicą.

DWUGROSZOWKI W OBIEGU. W tych dniach mennica państwowa puściła w obieg pierwszy transport monet dwugroszowych, bitych z tego samego żółtego metalu, z jakiego bite są pięciogroszówki. Przybycie dalszych transportów bilonu niklowego, który wykonano w Szwajcarji i Holandji, dowożony jest do Polski drogą morską, ulega opóźnieniu wskutek strajku w porcie gdańskim. Z tego powodu zamierzone jest przetransportowanie nadeszłych ładunków z portu gdańskiego do Gdyni i wyładowanie siłami robotników miejscowych.

POGRZEB BŁ. P. HENRYKA RIMLERA. Wczoraj po południu odbył się pogrzeb bł. p. Henryka Rimlera przy tłumnym udziale przedstawicieli władz i instytucyj społecznych, oraz mieszkańców miasta, bez różnicy wyznań, którzy odprowadzili zwłoki zasłużonego obywatela na miejsce wiecznego spoczynku. Nad zwłokami przemówili mec. dr Steinberg i p. Schaechter imieniem kupiectwa, podkreślając nietylko wybitną fachową, lecz również i filantropijną działalność zmarłego w naszem mieście, którego najbiedniejsi mieli w nim niestrudzonego na każde zawołanie opiekuna.

ZMARLI:

— Janusz Kazimierz, nauczyciel 1 szkoły powsz. im. św. Wojciecha w Krakowie, umarł w Krakowie w 60 r. ż.

Z kraju

PREZES RADY MINISTROW, GRABSKI, — przed wyjazdem do Spały odbył dłuższą konferencję z ministrem rolnictwa Janickim w sprawie tegorocznego nieurodzaju w Małopolsce i w sprawie akcji zapomogowej rządu tam podjętej.

ZWOLNIENIE E. PILTZA ZE SŁUŻBY PAŃSTWOWEJ. „Monitor Polski" ogłasza postanowienie prezydenta Rzpltej, zwalniające zgodnie z prośbą posła nadzwyczajnego i ministra pełnomocnego p. Erazma Piltza ze służby państwowej.

ZASTĘPCA PREZESA GŁ. URZĘDU LIKWIDACYJNEGO. (PAT) Zastępstwo na czas urlopu prezesa głównego urzędu likwidacyjnego w myśl dekretu min. skarbu objął p. Zenon Szczawiński, szef sekcji głównego urzędu likwidacyjnego, przyjmując interesentów codziennie od g. 12—1.

WIADOMOŚCI OSOBISTE. Minister przemysłu i handlu, p. Kiedroń, powrócił z urlopu i objął urzędowanie.

DYMISJA P. STEFANA NATANSONA. Z Warszawy donoszą 26 bm.: Wczoraj otrzymał dymisję w ministerstwie spraw zagranicznych były naczelnik biura prasowego p. Stefan Natanson.

EPIDEMJA CZERWONKI W GARNIZONIE WARSZAWSKIM. Wśród garnizonu warszawskiego zdarzyło się kilkadziesiąt wypadków czerwonki. Władze wojskowe wydały szereg zarządzeń celem zapobieżenia rozszerzania się tej epidemji.

USIŁOWANE SAMOBOJSTWO OSKARŻONEGO NA SALI SĄDOWEJ. W dniu wczorajszym 8-my oddział karnego sądu okr. w Warszawie był widownią nienotowanego dotychczas w kronikach sądowych zdarzenia. Przed sądem stawał oskarżony o zabójstwo młodociany Piotr Gutart, który przed kilku tygodniami powodowany zawiścią odtrąconego kochanka zabił uderzeniem noża sprężynowego swoją byłą narzeczoną Pieńkowską. Gutart po dokonaniu zabójstwa usiłował pozbawić się życia, został jednak uratowany. W więzieniu ponawiał próby samobójstwa, które jednak uniemożliwiano. Wczoraj w chwili, kiedy przewodniczący trybunału polecił woźnemu pokazać oskarżonemu narzędzie czynu, tj. nóż sprężynowy, oskarżony po otrzymaniu noża do ręki momentalnie usiłował wbić go sobie w piersi. Dzięki przytomności umysłu woźnego, Stańczyka, udało się Gutartowi wytrącić nóż z ręki. Gutarta oddano pod obserwację lekarską ze względu na możliwość zaburzeń umysłowych.

KAWALER UPROWADZONY PRZEZ MĘŻATKĘ. Wczoraj zgłosił się do XIV komisarjatu w Warszawie niejaki Gierak i zawiadomił, że syn jego 20-letni Czesław, kawaler, wyszedł z domu w towarzystwie niejakiej Kanikowej, mężatki i więcej nie wrócił. Kanikowa badana przez policję nie chciała dać żadnych wyjaśnień o pobycie młodego Gieraka.

OKRADZENIE KASY CHORYCH W DROHOBYCZU. Onegdaj w nocy jacyś nieznani sprawcy włamali się do lokalu kasy chorych w Drohobyczu, gdzie wywiercili dziury w ścianie kasy ogniotrwałej, poczem specjalnemi nożycami wycięli otwór, pozwalający na włożenie ręki do wnętrza i zabrali ze schowku 1200 złotych. Policja rozpoczęła dochodzenia za włamywaczami, na razie jednak bez rezultatów.

ULGI DLA OFICEROW W KRYNICY. Jak z Warszawy donoszą, od 1 września br. do 10 października towarzystwo właścicieli realności i przemysłowców w Krynicy zaproponowało dla oficerów potrzebujących leczenia następujące ulgi: 40 mieszkań dla 52 osób bezpłatnie z opłatą jedynie 15 groszy dziennie za światło i 50 gr. za pościel, dwa pokoje dla trzech osób za 50% ceny i utrzymanie dla dwóch osób za połowę ceny w zakładzie dra Skórczewskiego. Kąpiele udzielane będą za opłatą normalną. Reflektujący winni zgłaszać się piśmiennie do D. O. K. V Kraków w szefostwie sanitarnem.

Ze świata

WYJAZD ARTYSTOW POLSKICH DO PARYŻA. Onegdaj wyjeżdża do Paryża na dalsze studja grupa uczniów Akademji Sztuk Pięknych w Krakowie (J. Czapski, Z. Waliszewski, J. Cybis z żoną, Szczonbuła, A. Nacht, S. Boraczuk, J. Jarema, T. Potworowski i J. Strzałecki z żoną). Młodzi artyści wyjeżdżają za pieniądze uzbierane przez „Komitet paryski" Ak. Sztuk Pięknych — fundusze te, jak nas informuje jeden z uczestników, starczą na utrzymanie wycieczki przez miesiąc. Zaś nasi malarze mają zamiar przebyć w Paryżu ze 2 lata. Utrzymywać się przeto będą w dalszym ciągu ze sprzedaży obrazów. Prócz wyżej wymienionych młodych artystów krakowskich wyjeżdża w tych dniach do Paryża Antoni Rostworowski, a oddawna tam już pracują obaj synowie p. Ludwika Puszeta.

ANATOL FRANCE, znakomity publicysta francuski, jak z Paryża donoszą, zachorował bardzo poważnie.

POLSKA NA TARGACH W LUKSEMBURGU. W obecności korpusu dyplomatycznego odbyło się w Luksemburgu otwarcie trzecich międzynarodowych targów. Na wystawie znajdują się eksponaty 14 państw. Polska reprezentowana jest przez 5 firm.

OLBRZYMI ZJAZD ŚPIEWAKOW NIEMIECKICH. Z Hanoweru donoszą: Na 9 zjazd śpiewaków przybyło 40.000 śpiewaków. Na uroczystości otwarcia zjazdu w stadjonie śpiewał chór składający się z 10.000 osób pod batutą profesora Wohlgemutha. Pochód śpiewaków przechodził przez udekorowane ulice miasta przez 4 godziny.

KWALIFIKACJE PROFESOROW UNIW. W ROSJI. Z pogranicza sowieckiego donoszą do „Gazety lwowskiej", że „Rada ludowych komisarzy" ogłosiła nową ustawę „o siłach nauczycielskich w wyższych uczelniach sowieckich". Do wykładów na wszystkich wydziałach uniwersyteckich lub w innych zakładach naukowych mają być dopuszczone: osoby, posiadające dostateczne przygotowanie naukowe, stwierdzone na podstawie opinji odnośnych urzędów, głównie zaś opinji organizacyj partyjnych (tj. komunistycznych). Do tego punktu dodano dosłownie: „Posiadanie dyplomu na stopień naukowy lub tytuł naukowy nie powinno odgrywać w tym wypadku żadnej roli".

Nadesłane.

(Artykuły w tym dziale nie pochodzą od Redakcji)

Prywatna Szkoła Powszechna koedukacyjna

im. Marji Ramułtowej

w Krakowie, ulica Biskupia L. 7.

Przy szkole obszerny ogród. 1155

Wpisy od dnia 28 sierpnia do 3 września, od godz. 11—1.

Z KRAKOWSKICH TEATROW

Z TEATRU IM. SŁOWACKIEGO. Obsadę „Zaczarowanego koła", którego przedstawieniem otworzy się nowy sezon w dniu 30 bm. stanowią pp.: Wysocka (Młynarka), Bednarska (Wojewodzianka), Jednowski (Wojewoda), Pickarski (Djabeł Kusy), Socha (Djabeł Boruta), Kulakowski (Leśny dziadek), Miarczyński (Drwal), Sawicki (Brzechwa), Puchalski (Młynarz), Senowski (Hajduk), Brandt (Chojnacki), Modrzewski (Stary dworzanin). W rolach Głupiego Maciusia, Jaśka i Organisty zaprezentują się publiczności krakowskiej pozyskani z warszawskiej „Reduty" artyści pp. Zawistowski, Knobelsdorf i Pągowski. „Zaczarowane koło" wypełni repertuar wszystkich dni pierwszego tygodnia. Kasa dzienna będzie czynna od dzisiejszego dnia. Zapisy na stałe miejsca premjerowe oraz na dalsze przedstawienia przyjmuje administracja codziennie między godz. 5—7.

Z TEATRU „BAGATELA". Występy artystów teatru „Qui pro quo" cieszą się w dalszym ciągu wyjątkowem powodzeniem, a poniedziałkowa premjera „Precz z nagością" ściąga codziennie liczne rzesze publiczności, oklaskującej swych ulubieńców w osobach pp. Rogińskiej, Reńskiej, Jastrzębca, Koszutskiego, Latajnera Lawińskiego, zajadłego przeciwnika nagości na scenie, oraz świetnych piosenkarzy pp. Rentgena i Windheima, których rozbawiona widownia zmusza do ciągłych bisów; kulminacyjnym punktem obecnego programu są bezsprzecznie cienie czarodziejskie i chór „Bałaganczyk", w którym oprócz wszystkich artystów przyjmują udział pp. Zbucki, Ostrowski i Witowski.

REPERTUARY:

TEATR IM. SŁOWACKIEGO

Sobota, 30 bm.: „Zaczarowane koło".

TEATR „BAGATELA"

Środa, 27 bm.: „Precz z nagością".
Czwartek, 28 bm.: „Precz z nagością".

REPERTUARY KIN KRAKOWSKICH.

WANDA: „Jej druga miłość", dramat w 5 akt.

SZTUKA: „Walka na płonącym sterowcu", dramat (2 część „Szczurów nicejskich").

UCIECHA: „Tajemnica mumji Ramzesa", dramat w 5 akt. i „Zdemaskowany" dram. w 5 akt.

REDUTA: „Rok 1914—1920. Wojna europejska". Wielka epopeja narodów w 7 aktach.

WARSZAWA: „Żonka z licytacji" (Ossi Oswalda) komedja.

Ze sportu

(s) MIĘDZYNARODOWE ZAWODY TENNISOWE AKADEMICKICH ZWIĄZKOW SPORTOWYCH W KRAKOWIE. Jak się dowiadujemy, min. ośw. publ. poruczyło Akad. Zw. Sport. w Krakowie, jako najstarszemu związkowi akademickiemu w Polsce urządzenie Olimpjady akademickiej przy sposobności wszechświatowego kongresu młodzieży akademickiej, który odbędzie się we wrześniu br.

W związku z kongresem odbędą się w Krakowie na boiskach w parku Krakowskim międzynarodowe zawody tennisowe Akad. Zw. Sport. całego świata, w których wezmą udział przedstawiciele przeszło 26 narodów.

Poprzedni kongres wszechakademicki wraz z zawodami odbył się w Pradze, gdzie miasto wybudowało na ten cel stadjon tennisowy z trybunami, ażeby godnie zareprezentować sport czeski.

ZAWODY „TEPLITZER FUSSBALL-KLUB" Z „MAKKABI" W KRAKOWIE. W sobotę 30 bm. gościć będzie u nas jedna z najlepszych drużyn footballowych Czech. Klub ten, który jedyny w Europie grał z olimpijską drużyną Urugwaju, osiągnął rezultat bardzo zaszczytny 0:2 (0:0). Z tych też powodów spotkanie Makkabi krakowskiej z Teplitzer F. K. budzi wielkie zainteresowanie.

III ZWIĄZKOWE ZAWODY PŁYWACKIE O MISTRZOSTWO POLSKI. Dnia 30 i 31 bm. odbędą się w Krakowie w pływalni w parku Krakowskim III związkowe zawody pływackie o mistrzostwo Polski, zorganizowane z polecenia polskiego Związku pływackiego przez S. P. A. Z. S. Kraków. Z całej Polski napływają już liczne zgłoszenia. Oprócz mistrzostw rozegrane zostaną dwie nagrody honorowe.

Co chce zrobić „komintern“ w Polsce

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 27 sierpnia. Dzisiejszy „Kurjer Poranny“ przynosi dalsze **szczegóły instrukcji Kominternu dla Polski.**

Instrukcja ta stwierdza, że przyczyną zbyt małego ruchu komunistycznego w Polsce jest **nieumiejętne zakonspirowanie czynności partji.** Jednym członkom partji wytoczono wobec tego **dochodzenia przed sądem partyjnym, innych zawieszono w działalności.** Jak się okazuje, **nawet tych wątpliwych członków aresztowała polska policja polityczna.** Specjalna komisja partji przystąpiła do badania **stosunków organizacji w Polsce, przyczem i tę komisję** policja przymknęła. Specjalna też uwaga Kominternu zwróciła się w kierunku **odmłodzenia centrali komunistycznej w Polsce.** Jeden z członków centralnego komitetu został wysłany do Moskwy, celem zasięgnięcia instrukcyj co do lepszego zakonspirowania działalności w Polsce. W Moskwie miał delegat otrzymać instrukcje tworzenia organizacji fabrycznej i **wzmocnienia pracy wśród mniejszości narodowych.** Komisja skarży się, iż od chwili wyjazdu delegata do Moskwy **łączność z Polską została zerwana.** Łącznik, który bawił w Moskwie, został w międzyczasie przymknięty przez naszą policję. Komintern zapowiada więc, iż sam przyśle swojego delegata do Warszawy.

Niebezpieczeństwo rzezi Europejczyków w Kabulu

Wiedeń, 27 sierpnia (PAT). „N. Fr. Presse“ donosi z Indyj, że przed 14 dniami wszyscy **Europejczycy w Kabulu znaleźli się w wielkiem niebezpieczeństwie.** Powodem tego był wyrok śmierci, wydany przez władze afganistańskie na pewnego inżyniera włoskiego. Rząd włoski nadesłał depeszę, w której **zagroził represjami** względem wszystkich muzułmanów, przebywających w kolonjach włoskich w razie, jeżeli wyrok będzie wykonany. Zagrożenie to miało ten skutek, że **fanatycy afganistańscy chcieli urządzić rzeź wszystkich chrześcijan w kraju.** Skazany inżynier włoski znajduje się jeszcze w więzieniu.

Doniosłe posiedzenie Ligi Narodów

1 września rozstrzygnie się sprawa rozbrojenia

Londyn, 27 sierpnia (PAT). Angielski komunikat półoficjalny donosi: Zgromadzenie Ligi Narodów, które wyznaczone zostało na dzień 1 września, wzbudza tutaj **niezwykłe zainteresowanie.** Prasa angielska zestawia ostatnią konferencję londyńską ze zgromadzeniem wrześniowem Ligi i nazywa to ostatnie **drugim krokiem w kierunku pokoju.** Z tego powodu wrześniowemu zgromadzeniu Ligi przypisują **doniosłe znaczenie.** Już uczestnicy konferencji londyńskiej, mówiąc o zbliżających się naradach genewskich, utrzymywali, że **na zjeździe panować będzie ten sam duch wzajemnego zaufania, jaki cechował konferencję londyńską.** — Zgromadzeniu przewodniczyć ma Hymans. **Holandja, Czechosłowacja, Jugosławja, Rumunja i Polska reprezentowane będą przez swoich ministrów spraw zagranicznych.** Austrję reprezentować będzie prawdopodobnie ks. Seipel. Właściwym tematem obrad będą **zagadnienia rozbrojenia i gwarancji wzajemnych,** stanowiące równocześnie przedmiot największego zainteresowania opinji publicznej świata. Przed otwarciem zgromadzenia w piątek br. zbierze się Rada Ligi Narodów, która omówi kwestję granic **Iraku,** w szczególności zaś sprawę **Mosulu.**

———oo———

Zmiany personalne na polskich placówkach dyplomatycznych

Warszawa, 27 sierpnia (PAT). Na placówkach dyplomatycznych i w centrali ministerstwa spraw zagranicznych dokonane zostały następujące zmiany personalne: radca legacyjny **Tomaszewski Jerzy** chargé d'affaires ad interim w Budapeszcie, **Loret Maciej,** radca poselstwa w Rzymie przy Kwirynale, chargé d'affaires w Atenach, radca legacyjny **Goldstand Leon** radca poselstwa w Rzymie przy Kwirynale, **Chełdzicki Bogdan,** były konsul generalny w Paryżu, kierownik wydziału konsularnego przy poselstwie w Moskwie, **Skrzyński Konstanty,** były naczelnik wydziału wschodniego konsulem generalnym i kierownikiem konsulatu generalnego w Charkowie, **dr Hubicki Otton,** były kierownik wydziału konsularnego w Tokio, obecnie przydzielony do centrali ministerstwa spraw zagranicznych, kierownikiem konsulatu w Jerozolimie, **Gawroński Wacław,** starszy referent ministerstwa spraw zagranicznych, kierownikiem konsulatu w Lille, **Skrzyński Franciszek Ksawery,** sekretarzem poselstwa w Moskwie.

Odwołany dr Adamkiewicz, radca legacyjny kierownik konsulatu w Jerozolimie do centrali. **Zwolnieni: Aleksander Dzieduszycki,** poseł w Kopenhadze, **Czesław Fruszyński,** były poseł w Brazylji, **dr Marceli Szarota,** były kierownik poselstwa w Charkowie, **dr Natanson,** były kierownik wydziału prasowego ministerstwa spraw zagranicznych, **Paweł Rongier,** starszy referent ministerstwa spraw zagr..

Zaostrzenie kontroli granicznej na Wschodzie

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 27 sierpnia. W sprawie uporządkowania stosunków bezpieczeństwa publicznego na Kresach wschodnich, **M. S. W. wydało ostre zarządzenia, mające na celu zaostrzenie kontroli granicznej.** Między innemi zamknięto **wszystkie tak zw. ruchome punkty handlu wymiennego, istniejące pomiędzy Polską a SSSR.,** władze bowiem niejednokrotnie stwierdziły, że ożywiony z natury rzeczy ruch osobowy na tych punktach ułatwiał często przechodzenie granicy niebezpiecznym jednostkom. Obecnie **handel wymienny odbywać się będzie na punktach stałych,** ponieważ te są znacznie lepszą rękojmią kontroli osób.

Zakaz wywozu złota i srebra z Polski

Warszawa, 27 sierpnia (PAT). Rada ministrów na posiedzeniu z dnia 26 bm. uchwaliła projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, regulującego **sprawę wywozu złota i srebra zagranicę.** Wywóz złota i srebra we wszelkiej postaci jest według tego rozporządzenia **zakazany. Dozwolony jest jedynie wywóz monet srebrnych do wysokości 100 złotych na osobę jednorazowo.** Osoby, wyjeżdżające zagranicę, mogą wywieść nadto **wyroby złote i srebrne osobistego użytku.** Rodzaj i ilość tych wyrobów zakreśli rozporządzenie wykonawcze ministra skarbu. Nadto minister skarbu może zwolnić do wywozu zagranicę generalnie **poszczególne kategorje wyrobów ze złota i srebra** w drodze rozporządzenia oraz może udzielać sam lub przez władze zezwoleń na wywóz poszczególnych przedmiotów.

Pozatem **dozwolony jest wywóz złota i srebra wwiezionego do kraju z zagranicy** na warunkach ustalonych przez rozporządzenie wykonawcze. Winni przekroczenia tych postanowień **ulegają karze więzienia do 2 lat i grzywny do wysokości 3-krotnej wartości wywożonego przedmiotu.** Z karą powyższą może być połączona **konfiskata przedmiotu wywożonego.**

Autonomja dla Chorwacji i Slawonji

W Zagrzebiu ukazało się 25 bm rozporządzenie rządowe, **przywracające autonomię Chorwacji Slawonji.** Krok ten jest oceniany jako ustępstwo rządu na rzecz partji Radicza.

Zamach dynamitowy na pociąg posp. Bukareszt—Budapeszt

Bukareszt, 27 sierpnia (PAT). W okolicy **Czerniowiec dokonano zamachu na pociąg pośpieszny Bukareszt—Budapeszt** za pomocą materjałów wybuchowych. Wykoleiło się kilka wagonów. Ofiar w ludziach nie było.

Spisek monarchistów rosyjskich

Wiedeń, 27 sierpnia (PAT). „N. Fr. Presse“ donosi z Władywostoku:

Policja sowiecka aresztowała **39 przywódców komplotu, który był zwrócony przeciwko rządom sowieckim.** Spiskowcy chcieli **powołać na tron rosyjski jednego z wielkich książąt.** Byli oni w kontakcie z organizacjami monarchistycznemi w Charbinie i Paryżu.

Jak Rosja popiera swoje lotnictwo

Warszawa, 27 sierpnia. „Russ-Press“ donosi, że pod przewodnictwem Rykowa odbyło się w Moskwie posiedzenie **Tow. powietrznej floty ochotniczej.** Jak głosi sprawozdanie, odczytane przez sekretarza Tow. w ciągu 1½ roku **działalności zebrano 4 miljony 180.000 rubli złotych z ofiar dobrowolnych** na budowę floty powietrznej. Liczba członków **wynosi 1,200.000 osób.** Towarzystwo posiada **713 organizacyj ruchomych i 9.700 organizacyj lokalnych.** Za zebrane pieniądze **zamówiono 79 aparatów, z których 54 są już czynne.** Tow. zbiera fundusze na dalszych 75 aparatów. Tow. wydaje czasopismo „Samolot“ z nakładem do 40.000 egzemplarzy.

Demonstracje w Królewcu i Tylży

Królewiec, 27 sierpnia. (PAT). W dniu 22 bm. przybył do Królewca na **uroczystość 10 rocznicy bitwy pod Tannenbergiem marszałek Hindenburg, Mackensen** oraz 15 innych generałów niemieckich. Miasto jest udekorowane flagami wyłącznie **o barwach monarchistycznych.** Miasto roi się od oficerów przybyłych w mundurach i o znakach dawnej armji pruskiej, oraz od członków związków wojskowych również w mundurach. Członkowie związku Stahlhelm pełnili służbę przed kwaterą Hindenburga.

W dniu 23 bm. odbyła się zbiórka wszystkich towarzystw sportowych i wojskowych, które **Hindenburg objeżdżał w asystencji licznej świty,** wygłaszając okolicznościowe przemówienia. Na dzisiaj zapowiedziana została kontrdemonstracja komunistyczna; **równocześnie w Tylży odbywa się t. zw. dzień wschodnio-pruski** przy udziale Ludendorfa, zorganizowany przez kapitana Amona. Liczbę biorących udział w uroczystości obliczono **na 20 tysięcy osób.** Kapitan Amon wydał odezwę stwierdzającą **klęskę republiki i zwycięstwo ducha monarchistycznego.**

Strajki w Gdańsku

Socjaliści przeciw komunistom

Gdańsk, 26 sierpnia (AW). Interwencja komisyj, wyłonionych przez senat dla złagodzenia **strajku w porcie, nie wydała żadnych wyników.** Robotnicy odrzucili wniosek komisji, nie chcąc nad tem nawet głosować.

Równocześnie robotnicy chrześcijańsko-socjalni i socjaliści wystąpili bardzo energicznie **przeciwko próbom komunistów co do wywołania strajku powszechnego w Gdańsku.** Pomiędzy komunistami a resztą organizacyj robotniczych rozpoczęła się **ostra walka.**

Dziś zakończył się strajk **robotników budowlanych.** W rezultacie osiągnęli robotnicy podwyżkę 1.27 groszy za godzinę pracy, oraz pewne ustępstwa w sprawie urlopu.

Tajemnicze sygnały z Marsa

Londyn, 27 sierpnia (PAT). Telegraphen Company Dyrektor stacji radjotelegraficznej w Dulwich pod Londynem, profesor Low, złożył oświadczenie, że aparaty jego stacji zanotowały ubiegłego piątku **tajemnicze sygnały iskrowe z Marsa,** które także zarejestrowała amerykańska stacja iskrowa w Point Grey.

Trzęsienie ziemi w Jugosławji

Zagrzeb, 27 sierpnia. „Agramer Tagblatt“ dowiaduje się z miejscowości Nowy Sad, że w ostatnich dniach **odczuwano tam wstrząśnienia ziemi, czego dotychczas nie zaobserwowano nigdy w dolinie rzeki Baczka.** Najciekawsza jest okoliczność, że **najsilniejsze wstrząśnienia odczuwano tam 23 sierpnia, w chwili największego zbliżenia Marsa do ziemi.**

Kronika telegraficzna

WYKRYCIE TAJNEGO MAGAZYNU BRONI W RADOMIU. Z Radomia donoszą, że w dniu wczorajszym odkryto tam w pewnym domu w skrytce w suficie 13 sztuk karabinów. Dom ten był pod obserwacją policji politycznej. Gospodarza mieszkania aresztowano.

NIEUDAŁY ZAMACH NA POCIĄG W POW. GRODZIEŃSKIM. W powiecie grodzieńskim dokonano zamachu na pociąg. Zamach miał być dokonany zapomocą nabojów, które na szczęście na czas usunięto.

Rozwiązanie parlamentu niemieckiego nieuchronne

Berlin, 27 sierpnia (Tel. wl.) Starania, celem skłonienia nacjonalistów niemieckich wobec planu Dawesa, **nie doprowadziły do żadnych rezultatów.**

Wobec tego rząd Rzeszy **uchwalił na wczorajszej Radzie gabinetowej wytrwać na swojem stanowisku,** że dla ustawy kolejowej **konieczna jest większość 2/3 głosów. Dzienniki nie widzą też innej możliwości, jak tylko rozwiązanie parlamentu.**

Sejm Rzeszy nie chce amnestji więźniów

(Telefonem od naszego korespondenta).

Berlin, 27 sierpnia. **Na dzisiejszem posiedzeniu Reichstagu** był postawiony jako pierwszy punkt **wniosek o wypuszczenie na wolność politycznych więźniów. Partje większości odrzuciły wnioski komunistów,** socjalnych demokratów i narodowych socjalistów w tej sprawie, natomiast **przyjęły wniosek o odrzucenie wniosku o wypuszczenie na wolność więźniów politycznych.**

Na zakończenie dyskusji w tej sprawie przemawiał narodowy socjalista Frieck, który postawił nowy wniosek o zwolnienie więźniów politycznych, motywując go tem, że jeżeli w **obsadzonych terytorjach** na zasadzie układu londyńskiego **więźniowie polityczni zostali amnestjonowani,** to należy również zastosować tę procedurę do więźniów politycznych w nieobsadzonych terytorjach. Dalsza dyskusja trwa.

Zaostrzenie się sytuacji w Zagłębiu Dąbrowskiem

Nieprzejednane stanowisko przemysłowców — Możliwość zaburzeń

Warszawa, 27 sierpnia. Wczoraj odbyło się **w Dąbrowie Górniczej posiedzenie przedstawicieli związku górniczego i rady związku przemysłowców górniczych.** Na posiedzeniu tem **przemysłowcy oświadczyli, iż od swojego żądania co do obniżenia płac na sierpień i przedłużenia godzin pracy nie ustąpią.** Przemysłowcy zaznaczyli, że **robotnicy będą mogli pracować po 6 dni w tygodniu, jeżeli zgodzą się na pracę 8-godzinną w soboty.** Wobec takiej postawy przemysłowców **porozumienia nie osiągnięto.**

Przedstawiciele Związku górniczego podtrzymywali swoje stanowisko, wyrażające się **w utrzymaniu dotychczasowego systemu płacy i czasu pracy.**

„Robotnik“ dzisiejszy donosi, iż jeszcze przed zwołaniem powyższej narady **niektóre kopalnie na własną rękę zawiadomiły robotników, że zaliczki na sierpień wypłacone będą 1 września z obniżką 10 proc.** Oznacza to, iż przemysłowcy nie czekając na zawarcie umowy, **chcą narzucić nowe warunki ogółowi robotników.** — Wobec takiego stanowisko przemysłowców istnieje, według „Robotnika“ obawa, iż **po 1 września może dojść w Zagłębiu Dąbrowskiem do zaburzeń głodowych.** W ciągu ostatniego tygodnia chleb zdrożał o 6 groszy na bochenku.

———oo———

Dział ekonomiczny

— Projekt reformy podatku obrotowego, polegający na [illegible]sowaniu rozmaitych stawek dla poszczególnych grup wytwórczości, oraz handlu [illegible] tych grup opracowuje ministerstwo skarbu.

— **Pomimo interwencji komisarza demobilizacyjnego kopalnie górnośląskie przyjmują robotników** tylko jako nowozaciężnych, przez co robotnicy tracą na wymiarze węgla deputatowego, w sprawie urlopów itd.

— **Na poważne pokłady węgla natrafiono** w powiecie rybnickim na obszarze gminy Przegieda.

— **Liczba bezrobotnych w Królewskiej Hucie** wzrosła do 14.000.

— **Pertraktacje przedstawicieli rafineryj naftowych** w celu założenia syndykatu dla wspólnej sprzedaży nafty, benzyny, parafiny i oleju gazowego w kraju, toczą się w Warszawie.

— **Udzielanie pożyczek pod zastaw akcyj** ma rozpocząć w październiku br. P. K. O.

— **Stałą bezpośrednią komunikację morską Gdańsk-Londyn** otwiera firma „United Baltic Corporation“.

— **Głębokie wiercenia w Nowosądeczyźnie,** jeden w Klęczanach, drugi w Librantowej, zostały przedsięwzięte.

KONWERSJA POŻYCZEK PAŃSTWOWYCH, długoterminowych, krótkoterminowych, 4% premjowej i asygnat państwa z r. 1918, rozpoczyna się 1 września br.

CIĄGNIENIE PREMJOWEJ POŻYCZKI DOLAROWEJ. W dniu 1 października br. odbędzie się ciągnienie premjowej pożyczki dolarowej. W związku z tem ustaje ostatnio wyzbywanie się pożyczki i zaofiarowywanie jej Bankowi Polskiemu, a natomiast wzmogło się zapotrzebowanie premjówki dolarowej w bankach, oddziałach P. K. O., oraz w Banku Polskim.

UREGULOWANIE DŁUGÓW POLSKICH W AMERYCE. Jak z Warszawy donoszą, minister skarbu p. Grabski podpisał ostatecznie instrukcję dla posła polskiego w Waszyngtonie min. Wróblewskiego, polecając mu możliwe najbliższe ukończenie układu o zawarcie z rządem Stanów Zjednoczonych konwencji, dotyczącej uregulowania długów polskich. Rząd polski wkrótce przystąpi do układu z innemi państwami, co do uregulowania długów, przedewszystkiem zaś tak zwanych kredytów reljefowych. Warunki uregulowania długów wobec Stanów Zjednoczonych zostały już ostatecznie ustalone.

Konferencja przedstawicieli rządu z młynarzami

(Telefonem od naszego kores.)

Warszawa, 27 sierpnia. W dniu dzisiejszym odbędzie się definitywna konferencja **przedstawicieli M. S. W., Głównego Urzędu Żywn., Banku Gospodarstwa Krajowego, prokuratorji generalnej z przedstawicielami Związku młynarzy.** Konferencja ma na celu **ustalenie warunków udzielania młynarzom kredytów** w celu uruchomienia w całej pełni ich przedsiębiorstw. Kredyty będą przyznawane młynarzom **tylko celem zmniejszenia kosztów produkcji** i obniżenia w ten sposób cen mąki.

Częściowe uruchomienie fabryk w Zgierzu

Łódź, 26 sierpnia (AW). Liczba bezrobotnych w Zgierzu zmniejszyła się ostatnio wskutek tego, że kilka największych firm miejscowych uruchomiło częściowo swe fabryki. Należą do nich zakłady przemysłowe Borsta, Rosenblata i Szapiry. Fabryki te czynne będą na razie 3 dni w tygodniu, przyczem pracować będzie jedna zmiana robotników.

DZIAŁ GIEŁDOWY

Papiery dywidendowe w Warszawie

z dnia 27 sierpnia 1924 r.

AKCJE:	W złotych Transakcje
Bank Handlowy	8·00—8·05
Bank Zw. Sp. Zar.	—
Cegielski	0·92—1·00
Parowozy	0·53
Starachowice	3·80—3·97
Zieleniewski	14·05—13·25
Żyrardów	61·¹/₄—61·50
Haberbusch	6·50—6·75
Spirytus	2·45—2·30
Chodorów	7·30
Ćmielów	—
Nobel	2·25
Ursus	3·85—3·75
Bank Przem. Lwów	1·65

Giełda zurychska

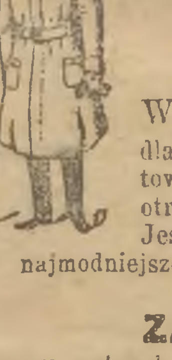
Zurych, 27 sierpnia. (PAT) Otwarcie giełdy: Holandja 206·90, Nowy Jork 533·75, Londyn 23·96, Paryż 28·85, Medjolan 23·62, Praga 16, Budapeszt 0·0070, Bukareszt 2·60, Belgrad 6·67, Sofja 3·85, Wiedeń 0·0075¼.

Z OSTATNIEJ CHWILI

NAPADY I PODPALANIA NA KRESACH. — Wschodni Związek ziemian otrzymał z Brześcia depeszę, że 21 bm. w majątku Zawieji p. Czeczota podpalono stodołę, zawierającą cały tegoroczny zbiór. Dnia 24 bm. bandyci obrabowali i zamordowali naczelnika gminy Chlebowskiej w Nieświeżkiem niejakiego Święcickiego. Brat jego, Stefan Święcicki został w walce z bandytami ciężko poraniony, w następstwie czego zmarł.

PODWYŻSZENIE UPOSAŻENIA DLA EMERYTÓW B. PAŃSTW ZABORCZYCH. Rada ministrów w dniu 26 bm. uchwaliła zmianę uchwały Rady ministrów w tym kierunku, że tym emerytowanym funkcjonarjuszom państwowym i emerytowanym wojskowym b. państw zaborczych wzgl. pozostałym po nich wdowom i sierotom, którzy przeszli w stan spoczynku (względnie zmarli) przed wysłużeniem 20 lat kalendarzowych, przyznaje się 75% zaopatrzenia przypadającego emerytom polskim, począwszy od 1 września 1924.

Odpowiedzialny redaktor:
MICHAŁ KONOPIŃSKI.

KORZYSTAJCIE Z SZALONEGO SPADKU CEN!

Materjał na ubranie męskie lub kostjum damski

za 9 złotych!

WARSZAWSKA SPÓŁKA MANUFAKTUROWA

dla rozpowszechnienia nadal swojej firmy, posiadając duże zapasy towarów, ma możność wysyłać każdemu czytelnikowi tego pisma, po otrzymaniu listownego zamówienia: 3 metry materjału „ELEGANT“. Jest to materjał wełniany, elegancki, w zupełności nadający się na najmodniejsze ubranie męskie lub kostjum damski, we wszystkich kolorach lub w krateczkę i paseczki.

ZA CAŁE 3 METRY 9 ZŁOTYCH

Lepszy gatunek „FLORIDA“ 14 zł i 50 gr za 3 metry i gatunek najwyższy „WISŁA“ 18 zł 90 gr. Komplety podszewki do marynarki, spodni i kamizelki 6 zł, wyższy gatunek 9 zł 50 gr, wysyła się po otrzymaniu listu, zadatku nie potrzeba. Płaci się przy odbiorze paczki na poczcie. 1136

!! NIEMA ŻADNEGO RYZYKA !!

Jeśli materjał nie spodoba się zamawiającemu, to takowy przyjmujemy z powrotem i zwracamy pieniądze. — Listy prosimy adresować: **Do Fabrycznego Składu „WARSZAWSKIEJ SPÓŁKI MANUFAKTUROWEJ“**

WARSZAWA, UL. JASNA 18. — TELEFON 243—80.

Za przesyłkę i opakowanie dolicza się od 1—3 kup. 2 zł 50 gr.

UWAGA: Wysyłający należność przy zamówieniu za przesyłkę i opakow. nie płaci.

Książki szkolne

dla wszystkich zakładów naukowych

Podręczniki metodyczne

dla nauczycieli

Podręczniki uniwersyteckie

poleca 1151

Księgarnia Jagiellońska

w Krakowie, ul. Wiślna 3

Telefon Nr 4160. Konto P. K. O. 400.311.

„BAZAR POLSKI“ S. A. w Krakowie oddaje warsztat pracy i miejsce sprzedaży w swoim olbrzymim 6-cio-piętrowym gmachu za udział w sprzedaży: 1) modniarce, 2) krawcowej, 3) krawcowi, 4) kwieciarzowi, którzy muszą posiadać pewien zasób pieniędzy lub towaru i dobre referencje. 1153

Kupuję papiery stare i gazety na wagę płacę najwyższe ceny. Rosenfeld, plac Szczepański 9 Sklep norymberski. 1164

Lorek Władysław, unieważnia zgubioną książkę wojskową. 1156

„BAZAR POLSKI“ S. A. w Krakowie, przyjmuje w swoim olbrzymim 6-cio-piętrowym gmachu wszelkie towary fabryczne i inne do komisowej sprzedaży i rozważa przychylnie każdą zaproponowaną interesującą transakcję handlową. 1146

Poważny deklarant celny z długoletnią praktyką, poszukuje w poważnej firmie ekspedycyjnej odpowiedniej posady. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować do administracji „Nowej Reformy“ „Deklarant celny“. 1138

Żądajcie wszędzie „N. Reformy“!

Przewodnik handlowy i informacyjny po Krakowie

Wymienione firmy polecamy naszym Czytelnikom.

ANTYKI

HALA LICYTACYJNA, Brzozka 6, Tel. 2408. Stała wystawa mebli, tkanin, obrazów i brązów, oraz artyst. przemysłu krajowego. Ekspedycja także w językach obcych.

APARATY I PRZYBORY FOTOGRAF.

B. FUROWICZ SŁAWKOWSKA 3 (Hotel Saski).

Warszawski Skład przyborów fotograficz. Szewska 2. Tel. 1428

APTEKI

FIGOL »JAHR« idealny środek przeczyszczający dla dzieci i dorosłych. Główny skład: Apteka Gralewskiego Kraków — Tel. 402

ARTYKUŁY DO PODRÓŻY

M. LEITNER Rynek gł. 34

ARTYKUŁY GOSPODARCZE

STEF. CIEŚLA, Karmelicka 9 najlepsze mydła do prania, wyr. szczotkarskie wszelkiego rodz. Ceny konkurencyjne!

BANKI

A. HOLZER Dom bankowy i kantor wymiany UL. ŚW. GERTRUDY 11

Bank Małopolski S. A. Zakład główny w Krakowie, Rynek gł. 25 załatwia wszelkie czynności bankowe.

Powszechny Bank Kredytowy S. A. we Lwowie. — Oddział w Krakowie, Rynek gł. 35. (Krzysztofory) Tel. 2166 i 4124 Załatwia wszelkie czynności bankowe najkorzystniej, przekazy na wszystkie miejscowości kraju i zagranicy.

Ziemski Bank Kredytowy T. A. we Lwowie — Oddział w Krakowie, Florjańska 32 Załatwia wszelkie transakcje wzakres bankowości wchodzące. Sprzedaż i kupno walut, papierów wart., udziela kredytów.

BIELIZNA

„AU BON MARCHE“ Tomasza 20. Ceny niskie! Wykwintna bielizna męska i damska, krawaty, pończochy i skarpetki.

H. Bałabuszyńska & F. Wojas ul. Szewska 10

Najtańsze źródło zakupu Dom handlowy „POOL“ Wielopole 14.

FABRYKA bielizny i trykotarzy S. A. Kraków - Podgórze, Dąbrowskiego L. 15.

Bielizna damska i męska KAROL JAROSZ Florjańska 35. Tel. 2329

NA RATY! A. MAJBRUCH UL. MIODOWA 14

J. NOWAK FLORJAŃSKA 14 Bielizna — wyprawy — płótna

M. Pietroń i Synowie ul. Karmelicka 12

GWARANTOWANA Bielizna siatkowa „egipska“, tkana na miarę. Gen. zast. „Spezial-Wäsche, Wien. STEFAN PIETROŃ Karmelicka 12.

Bracia Sperber Rynek główny 30

L. SZCZERBA Florjańska 40

Hugo Weinmann Starowiślna 6

BIURA SPEDYCYJNE

WŁADYSŁAW ROPSKI Centrala: Rynek Gł. 30 A—B. Filja: Rynek Gł. 30 C—D. Biuro kupna, sprzedaży realności majątków ziemskich, sklepów i t. p. oraz biuro ogłoszeń. Telefon 4102 i 3529.

BROŃ

K. GLINIECKI I SKA Szewska 2 warsztat rep. ul. Karmelicka 6 filja Kowel, Nowokolejowa 53

BROWARY

Browar Okocim reprezentacja: ul. Jana 5. Tel. 195.

CERATY

Na stoły i meble do nabycia w firmie Przemysł Linoleum i Cerat Rynek 10.

CUKIERNIE

P. MAURIZIO Rynek główny 38

J. Noworolski Sukiennice

CUKRY

FABRYKA A. PIASECKI S. A. Rynek 27 i 47.

Pierwsza Małopolska Fabryka warsz. cukrów i marmolady S. z o. o. Podgórze, Kącik 10. Tel. 2040 Sklep fabryczny Starowiślna L. 1 vis à vis gł. poczty.

DELIKATESY

STEF. CIEŚLA, Karmelicka 9 świeże masło deserowe, bryndza liptowska, konfitury, czekolady, ciastka.

J. CYANKIEWICZ Sławkowska 24. Wina nat. konserwy rybne i mięsne

A. HAWEŁKA Rynek 34. Towary kolonjalne, wina, wódki i koniaki.

K. HUET UL. FLORJAŃSKA 23 POKOJE DO ŚNIADAŃ

H. Oskarbski, T. Malczewski i S-ka ul. Szewska 2.

Najtańsze źródło zakupu! FR. PAWŁOWSKI Róg plant. - Szewska 27. Świeże masło deserowe.

DROGUERJE

J. WILKOSZ KARMELICKA 14. Zioła lecznicze. - Chemikalja.

FARBY, LAKIERY

FR. LENERT SŁAWKOWSKA 6. — TEL. 104. Skład farb, materjałów budow. benzyny, smarów i olei.

T. MĘŻYK PLAC SZCZEPAŃSKI L. 8 wycieraczki kokosowe, oleje maszynowe artykuły dla potrzeb domowych.

TOW. HANDLOWE „REIM“ S-KA AKC. Rynek gł. 37. — Tel. 20.

S. Wojciechowski & R. ŻAK Karmelicka 21, telefon 3528.

A. ZEMBRZYCKI FLORJAŃSKA 9 przybory malarskie, farby olejne »A. Lefranc Paris« pendzle, płótna

FORTEPIANY

Helena Smolarska Szewska 9 Telef. 4365 Wyłączne zastępstwo firm. Bechstein Blüthner Bösendorfer i innych.

Józef Witek zawodowy mechanik, stroiciel fortepianów, kier. Wytw. fortepianów B. Gabryelska, ul. Stolarska L. 6. Telefon 369.

FRYZJERNIE

JAN NIEŻYŃSKI Fryzjer damski. Perfumerja, salon kosmetyczny. PLAC WW ŚWIĘTYCH 11

FUTRA

PIERWSZORZĘDNY SKŁAD FUTER A. JACHIMSKI ULICA GRODZKA L. 14-16

St. Kierzek kuśnierz ul. św. Anny L 4.

Futra firmy K. i R. Moor uznane za najlepsze najtrwalsze i najtańsze Kraków, ul. Grodzka 13.

Pierwszorzędny skład futer i pracownia kuśnierska G. SPRUNG Grodzka 30. — Tel 2476.

GALANTERJA

Leserkiewicz i Ska Rynek główny L. 11 Plac Szczepański 2

E. Ostaszewski i E. Mayer Rynek gł. 5.

LEON RECHT UL. GRODZKA 20 krawaty, galanterja męska.

A. TESLAR 29 Sukiennice 30 galanterja, konfekcja damska i męska — poleca również wykwintne delikatesy.

GARAŻE

AUTO - PALAIS W. Rippera ul. Smoleńsk 31, Telef. 167 pomieszczenia samochodów z wszelkiemi wygodami, benzyna i oliwa na miejscu.

HOTELE

Hotel Francuski ul. Pijarska 4

„Grand - Hotel“ Sławkowska 5

Hotel i restauracja „Monopol“ Gertrudy 6 Telef. 405 pokoje gość. z komf. urządz. bufet, handel delik. Potrawy ciepłe. Menu z 3 dań zł 1·20.

HOTEL NARODOWY POSELSKA 22. — TEL. 3022.

Hotel „Polonia“ Basztowa 25

HOTEL POLSKI Florjańska 42. Tel. 469

PIERWSZORZĘDNY z komfortem urządzony HOTEL POD RÓŻĄ ulica Florjańska L. 14. Telef. 2263. Telef. 2263.

HOTEL SASKI Sławkowska 3. Tel. 37.

INSTALACJE ELEKTRYCZNE

„AGRODYNAMO“ inż. T. Kleczewski Jagiellońska 6. Tel. 3566.

INŻ. PIOTR KROL, Przedsiębiorstwo elektrotechn. Wiślna 1, tel. 3050. Wszelkie urządzenia oświetlenia elektrycz. i przenieśienia siły, oraz telefony i t. p.

INSTRUMENTY MUZYCZNE

LEOPOLD HUTTERER Grodzka 43 R.

JUBILERZY ZŁOTNICY

Obrączki ślubne, pierścionki, broszki i t. d. w złocie i srebrze oraz galanterja w dużym wyborze M. Jakubowski, Sukiennice 26-27.

Jakób Lipski Sławkowska 8.

KAPELUSZE

męskie i damskie oraz obuwie L. HOCHSTIM ULICA FLORJAŃSKA L. 5.

Najnowsze modele wiedeńskie Kapelusze filcowe, przybory modniarskie JADWIGA CYPES, POSELSKA 20 Ceny konkurencyjne

KAWIARNIE

»CENTRALNA« ul. Dunajewskiego 1 Telefon 1460

»ESPLANADA« Karol Wolkowski ULICA PODWALE L. 1

„Grand-Hotel“ ul. Sławkowska 5

„TEATRALNA“ Szpitalna 38, Tel. 2320 vis á vis Teatru im. Słowackiego

KINO-TEATRY

KINO „NOWOŚCI“, ulica Starowiślna L. 21. — Telefon 2345.

KINO „WARSZAWA“, — Stradom 15.

KOŁDRY

K. Sulikowski Grodzka 59

KONFEKCJA MĘSKA

Włodzimierz Car Sławkowska 8

J. GOLDMANN STRADOM 18 Kapelusze, bielizna, krawaty.

NA RATY GRÜNBAUM I ROTNER Konfekcja damska i dziecięca. Bielizna damska, męska i dziecięca. Obuwie. Płótna, zefiry, tranki, materjały krajowe i zagraniczne i t. d. Dla P. T. Urzędników i wojskowych rabat. Wielopole 15 vis à vis P. K. O.

Jakób Schmaus Grodzka 4

Skórczewski i Polakiewicz Florjańska 13

Z. Zdanowicz Sławkowska 3. Telef. 516.

KONFEKCJA DAMSKA

W. Bromowicz Szczepańska 1

KAROL JAROSZ bluzki i płaszcze Florjańska 35. Telef. 2329.

Maison Riette Sławkowska 25. Modele. Modele.

Nadeszły oryginalne paryskie modele jakoteż wszelkie przybory modniarskie oraz aksamity i jedwabie Hurtownie! Detaliczniel S. WURZEL Rynek gł. 11, w podworcu (Dom Wenecki).

KONFEKCJA DZIECIĘCA

ADOLF FABER FLORJAŃSKA 6. STROJE DAMSKIE

KONIAKI

J. & F. Martell Cognac wszędzie do nabycia. Hurtowna sprzedaż u repr. Dr Z. Dzikowski, Sp. z o. odp. Jagiellońska 5. Telef. 3033.

KSIĘGARNIE SKŁADY NUT

J. Czernecki, Rynek gł. 11 książki szkolne naukowe, atlasy, mapy, słowniki i t. p.

Dr K. Wł. Kumaniecki ODBUDOWA PAŃSTWOWOŚCI POLSKIEJ Najważniejsze dokumenty 1912—styczeń 1924. — Cena zł 20 Z przesyłką pocztową zł 21 Do nabycia we wszystkich księgarniach

Gebethner i Wolff Rynek gł. 23 książki, nuty, pisma krajowe i zagraniczne

Księgarnia „Nauka i Sztuka“ Podwale 6. Książki szkolne, żurnale.

Księgarnia Polska mapy, książki, atlasy, nuty na rozmaite instrumenta i orkiestrę Sławkowska 3 (Hotel Saski)

Księgarnia T. S. L. św. Anny 5 — Książki szkolne

ŻURNALE MÓD M. LANDAU, Krzyża 5

KOSMETYKI

PASTA DO ZĘBÓW „DERMADONT“

Oryginalne WALLACE-KOSMATA Eau de Cologne Russe wszędzie do nabycia.

KWIECIARNIE

J. MARKIEWICZ Wielki wybór roślin liściastych i kwitnących. — Ceny niskie KARMELICKA 7.

LIKIERY

Fabryka najprzedniejszych likierów ERVEN LUCAS BOLS Rok zał. 1575 Żądać wszędzie!

LINOLEUM

wszelkiego rodzaju do nabycia w firmie PRZEMYSŁ LINOLEUM I CERAT Rynek Główny 10.

MALARZE

KAROL ORLECKI malarz dekoracyjny, pokojowy i kościelny, oraz pokostniczo-lakierniczy Łobzowska 15 T. 1520

MANUFAKTURA

BOJARSKI & HEINICH W WARSZAWIE Przedstawicielstwo i Skład Komisowy Akc. Tow. Przemysłowego JULJUSZA HEINZLA W ŁODZI oddział w Krakowie, Florjańska 4.

MASARNIE

Tomasz Knobel Długa 27

MASZYNY DO PISANIA

L. AKSMAN Szewska 22

„Cichy Remington“ Model 12. Florjańska 14. Tel. 2263.

MASZYNY DO POWIELANIA

Rudolf Nowak Grodzka 44. Tel. 3541

MASZYNY I NARZĘDZIA ROLNICZE ORAZ WOZY GOSPOD

JAN CHLIPALSKI Rynek Kleparski 14 — Telefon 4592 —

MEBLE

LEON GOTLIEB urządzenia pokoi Rynek gł. 12. Telef 1498.

M. PLESZOWSKI MAŁY RYNEK L. 2 TELEFON Nr 4136 poleca urządzenia mieszkań, dywany perskie, kołdry, koce, łóżka mosiężne, niklowe dekoracje wnętrz brokaty i t. p.

MEBLE BIUROWE

„Jerry“ Kraków, Florjańska 28 Katowice, Zielona 15 Lwów, Sykstuska 2

MLECZARNIE

E. DOBRZYNSKA obecnie B. PYTEL wydaje śniad obiady i kolacje po przystępnych cenach: Plac WW. Świętych 10. Tel 3328

R. Chmura i R. Zawilińska ul. św. Jana 13 polecają swą kuchnię doborową.

Mleczarnia Hygieniczna W. KAPUSTA św. Anny 7. Kuchnia jarska i mięsna.

MODNIARSTWO

Najnowsze modele oraz pracownia K. Jarosz, Florjańska 35 Ceny przystępne

DORA KLEIN Krakowska 6 - Tel. 3211 pol. kapelusze damskie oraz przyb. modniarskie hurt. i częściowo.

NACZYNIA

Bernard Greschler Grodzka 43 Naczynia aluminiowe.

ADOLF SATTLER GERTRUDY 21. Artykuły turystyczne i naczynia aluminiowe.

OBUWIE

GIZELA BRAND obuwie wykwintne damskie i dziecięce ulica - - Starowiślna L. 6.

M. BOCHENEK skład obuwia ULICA STRADOM L. 19

Wykwintne zagran. obuwie MAREK CZOPP UL. SZEWSKA 13.

Skład fabryczny pasty do obuwia i podłóg DOBROLIN M. Sierotwińska, ul. Sienna 12.

JÓZEF DZIDEK Tomasza 9, róg Sławkowskiej — Pracownia obuwia. —

KEMPLER & SCHÖNBERG Szczepańska 5 poleca również kalosze i śniegowce.

ANTONI WILIŃSKI magazyn obuwia męskiego, damskiego i dziecięcego. UL. ŚW. TOMASZA 18.

Z. ZDANOWICZ UL. SŁAWKOWSKA 3 Telefon 516

OPTYCY

Teodor Tomaszkiewicz optyk i mechanik Florjańska 30. Wejście z sieni.

K. VOIGT UL. MIKOŁAJSKA 20 skład towarów optycznych

OWOCARNIE

Główny skład owoców południowych B. ANIS Szewska 15. — Telefon 1565.

PERFUMERJE

Teofil Bękner Sukiennice 20

L. Korzeniowski Florjańska 22. Perfumy na wagę.

LESERKIEWICZ I SKA Rynek główny L. 11 Plac Szczepański L. 2

TOW. HANDLOWE „REIM“ S. A. Rynek gł. 37. — Tel. 20.

Witold Theobald dawniej Bracia Theobaldowie Sławkowska 1.

Bracia Weissberg Krakowska 17 Telefon 4529.

WOJCIECHOWSKI & R. ŻAK Karmelicka 21. Tel. 3528.

PŁASZCZE GUMOWE

CENY ZNIŻONE! A. BROSS Florjańska 41 obok bramy Florjańskiej.

PŁÓTNA

I. WIKLER, STRADOM 5 poleca płótna, szyrtyngi, bieliznę osobistą, stołową i pościelową, zefiry, drelichy i koce z fabryk zagranicznych.

PRALNIE

„TĘCZA“ Centrala: Czarnowiejska 72 Telefon 1471

PRZYBORY PISM.

R. ALEKSANDROWICZ Basztowa 11. — Tel. 311 i 4064. Magazyn przyborów biurowych.

E. CZAPLINSKI SZEWSKA 2.

H. GRUENBERG, Wisłna 9. Tel. 4198. Magazyn papieru, przyb. pism. szkolne i rys.

Wydawnictwo kart artystycz. i Hurtownia papieru „KRAKUS“ ul. Mostowa 1.

PAPIERNIA SZ. NEUMANN Dietla 55. Telefon 1019 poleca zeszyty, tapety oraz wszelkie papiery.

„PHILATELIA“ RYNEK 9 (Pasaż Bielaka), poleca albumy i znaczki pocztowe dla zbieraczy.

A. ZEMBRZYCKI Magazyn papieru, przyborów szkolnych i kancelaryjnych Florjańska 9

PRZYBORY WOJSKOWE

J. KASESNIK Florjańska 20 Telefon 1509 Pierwszorzędny skład wszelkich przyborów wojskowych, materjałów, galanterji, artykułów do podróży i t. d.

Henryk Recht Florjańska 2. [illegible] i t. p. — Hurtownia i detal. oraz wszelkie ozdoby strzeleckie, skautowskie, studenckie, górnicze

RESTAURACJE

„Grand - Hotel“ Sławkowska 5.

RESTAURACJA MIESZCZAŃSKA Florjańska 19.

STARY TEATR ul. Jagiellońska 1. Filja: „Hotel Francuski“, ul. Pijarka 13.

ROWERY I PRZYBORY DO TYCHŻE

E. KLUSKA GRODZKA 63.

J. KULLANDA i W. JAWORSKI DŁUGA 11.

M. i B. Weissberg Starowiślna 10. — Tel 3058. Poleca również maszyny do szycia.

ARNOLD WEISSMANN SZEWSKA 13.

RĘKAWICZKI

Najtańsze źródło zakupu Dom handlowy „POOL“ Wielopole 14.

RYBOŁÓWSTWO

WIKTOR WANDERER SZEWSKA 21. — TEL. 3520.

RYTOWNICY

Wytwórnia pieczęci kauczuk. monogramy — herby — podpisy wykonuje MIECZYSŁAW PREISNER Rynek główny 7 (w podwórzu).

Atelier art.-rytownicze EDWARDA SORKINA Grodzka 58 wykonuje wszelkie zamówienia po cenach niskich.

J. Walenta Pieczęcie kauczukowe Sławkowska 3 (Hotel Saski).

SAMOCHODY

BUICK — FORD Zastępstwo: „Elibor“ S. A. Ł. J. BORKOWSKI oddz. Kraków, Rynek gł. 26.

SANITARNE

M. Maruńczak Sławkowska 10 artykuły gumowe, opatrunkowe i chirurgiczne.

TOW. HANDLOWE »REIM« S. A. RYNEK GŁ. 37. — TEL. 20.

„SANITARIA“ Sp. z ogr. odp. Sławkowska 5. - Tel. 3050 instr. lekarskie, art. gumowe, opatrunki, szkła chemiczne.

SKŁADY SKÓR SZEWSKICH

FABRYKA SKÓR W RYBNIKU BRACIA ŻUREK HURTOWNY SKŁAD UL. STAROWIŚLNA L. 10

SPORT

LESERKIEWICZ I SKA RYNEK GŁÓWNY 11. PL. SZCZEPAŃSKI 2.

Tow. HANDLOWE „REIM“ S. A. Rynek Gł. 37. Tel. 20.

SREBRO-PLATERY

jak również inkrustacje, bronzy i szkła weneckie poleca M. JAKUBOWSKI Sukiennice 26-27.

SWIECE-MYDŁO

Filja krakowskiej fabryki szczotek i pędzli Sławkowska 2. — Tel 2428. Skład świec „GLORJA“.

ST. ROŻNOWSKI Fabr. mydła i mydełek toaletowych Pędzichów. — Tel. 178.

SZKŁO PORCELANA

W. BAZES RYNEK GŁÓWNY 35 Krzysztofory

A. EDER Florjańska 6. — Tel. 2231. specjaln.: porcelana Rosenthala

J. GROSS RYNEK GŁ. L. 8 lampy elektryczne, porcelana kryształy.

WŁ. TOMASZEWSKI RYNEK GŁ. 16. TEL. 1148 u wylotu ul Grodzkiej.

SZTANDARY

Kopaczyński i Ska Bracka 2. Telefon 2330. Pracownia dla sztuki kościelnej.

TECHNICZNE

I. MACHAUF, Dunajewskiego 6 bogato zaopatrzony skład maszyn, pomp, armatur, stali, narzędzi i wszelkich przyborów techn. i elektrotechn. Tel. 3001.

TOWARY BŁAWATNE

— NA RATY — plusze, aksamity, jedwabie, materjały wełn. oraz płótna poleca GRODZKA 60

M. Schenker Rynek Gł. 15. Tel. 2399

TOWARY KOLONJALNE

STEF. CIEŚLA, Karmelicka 9 herbata, kawa, wszelkie gatunki mąki węgierskiej i krajowej, ryż cały i t. d.

Z. SPIECHOWICZ i M. FILIPEK Grodzka 26. Tel. 165.

UBRANIA GOT.

Na raty JÓZEF EMMER Rynek gł. 11 „Dom wenecki“ w podwórcu. Konfekcja męska, damska i dziecięca.

NA RATY A. MAJBRUCH MIODOWA 14.

Wyprzedaż letniej konfekcji męskiej Ceny o 25% zniżone S. STRASSBERG, UL. FLORJAŃSKA L. 6

USZCZELNIENIA

USZCZELNIENIA skórkowe, fibrowe i gumowe H. SPIRA Zwierzyniecka 23. Telefon 4394.

WITRAŻE

T. Zajdzikowski św. Jana 30.

WODY MINERALNE

Woda gorzka „AMERA“ wyrobu fabryki K. Rząca i Chmurski ul. św. Gertrudy L. 4 Najlepszy środek przeczyszczający! Do nabycia w aptekach, drogueriach i t. p.

WÓDKI I WINA

T. CIEŚLIŃSKI i Ska Florjanska 14 (wchód od Tomasza) Sprzedaż detajliczna win i wódek po cenach hurtownych.

Federowicz i Palugyay Podwale 6. Tel. 123 wytw. win musuj. i hurt handel win, wina mszalne z wł. winnic.

WYSTAWA ARTYSTYCZNA

SALON SZTUKI Szpitalna 40, telefon 2486. Meble artystyczne. Dywany perskie. Obrazy — Antyki. Bronzy — Rzeźby.

WYROBY DREWNIANE DO BATIKOWANIA

Wiktor Wanderer ul. Szewska 21 Tel. 3520.

WYROBY KOSZYKARSKIE

SYNDYKAT KOSZYKARSKI S. A. Szczepańska 1, tel. 1493

WĘGIEL DRZEWO

A. BLUMENFELD Pawia 12. Tel. 59 Sprzedaż hurt. i detail węgiel z pierwszorzędnych kopalń górnośląskich i kraj.

Sprzedaż i zastępstwo węgla wyłącznie jaworznickiego A. GROSS i SYN Pawia 7 Telef. 1436

Główne składy węgla i drzewa Dra Fr. Jelenska i Sp. Pawia 5. Tel. 174. Zast. węgla jaworznickiego.

Jan Kwiatkowski Zwierzyniecka 12. Tel. 79 albo 1403 Najlepsze gat. węgla i drzewa.

POLSKI TARG Składy węgla górnośląsk., kraj., brykietów i drzewa przy ulicy Pawiej. Biuro Potockiego 3, tel. 87.

WĘGIEL ŚLĄSKI i KRAJOWY dostarcza wagonowo POLSKA SPÓŁKA WĘGLOWA Andrzeja Potockiego 8. — Tel. 4075.

ZAKŁADY FOTOGRAF.

Najtaniej wykonuje w 5 minutach fotografje do legitymacyj, paszportów i t. d. Zakł. fotogr. „ERNA“ Starowiślna (plac Wielopole)

St. Stadler dawniej B. Henner Szewska 27.

ZAKŁADY KRAWIECKIE

Henryk Blatt Szewska 18.

MARCIN CZAJA MIKOŁAJSKA 11. Magazyn sukien męskich

SPÓŁKA krawiecka W. Filipkiewicz i T. Botkowski ulica Florjańska L. 57. Magazyn sukien męskich. Skład materjałów angielskich i krajowych.

J. GAGATEK Hotel Saski, tel. 4011.

Zakład krawiecki damski i męski J. Kumala ulica Szczepańska L. 11.

ANTONI MALARZ Grodzka 59, II. p. SKŁAD SUKIEN MĘSKICH. Ulgi w spłacie!!!

Fr. Mecnarowski i J. Aksak Sławkowska 25.

ZAKŁADY KRAWIECKIE „DLA PAN“

25% taniej wykonuje Zakład krawiecki męski i damski J. GAJDA Dębniki Rynek 9

W. Węglarski Gołębia 5. Tel 1518.

ZAKŁAD POJAZDÓW

wynajmuje na śluby, wycieczki i do dworca kolejowego T. ŻEGLIKOWSKI Karmelicka 45. Tel. 69.

ZAKŁADY TAPICERSKIE

W. KAPELA SZCZEPANSKA 3.

FRANCISZEK ŻAK DŁUGA 25.

ZEGARMISTRZE

JÓZEF CYANKIEWICZ SŁAWKOWSKA 1.

„OMEGA“

ŻELAZO

KARNISZE MOSIĘŻNE najtaniej S. BREIT, ul. Sienna 1

Łopaty stalowe Kres S. A. Biała (ad Bielsko)

PODKOWY gotowe i półfabrykaty Kres S. A. Biała (ad Bielsko)

ZAKŁADY POGRZEBOWE

Zakład pogrzebowy ONUFREGO FIUTA Grzegórzecka 7, tel. 4105 vis à vis Collegium medicum.

Czcionkami Drukarni Literackiej w Krakowie, ulica Jagiellońska L. 10.

Rządca drukarni L. K. Górski.